

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Činnost a hospodaření příspěvkové organizace v oblasti sociálních služeb

Activities and Financial Management of Semi-Budgetary Organization in the Area of Social
Services

Student: Petra Martínková
Vedoucí bakalářské práce: Ing. Hana Doleželová

Ostrava 2010

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra veřejné ekonomiky

Zadání bakalářské práce

Student: **Petra Martínková**

Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor: 6202R055 Veřejná ekonomika a správa

Specializace: 00 Veřejná ekonomika a správa

Téma: **Činnost a hospodaření příspěvkové organizace v oblasti sociálních služeb**
Activities and Financial Management of Semi-Budgetary Organization in the Area of Social Services

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Sociální služby
3. Analýza hospodaření příspěvkové organizace v oblasti sociálních služeb
4. Zhodnocení hospodaření příspěvkové organizace v oblasti sociálních služeb
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

REKTOŘÍK, J. a kol. *Organizace neziskového sektoru. Základy ekonomiky, teorie a řízení*. 2. vyd. Praha: Ekopress, 2007. 177 s. ISBN 80-86119-41-6.

KOZLOVÁ, L. *Sociální služby*. 1. vyd. Praha: TRITON, 2005. 79 s.

ISBN 80-7254-662-7.

MATOUŠEK, O. a kol. *Sociální služby. Legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*. 1. vyd. Praha: Portál, 2007. 183 s. ISBN 978-80-7367-310-9.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Hana Doleželová**

Datum zadání: 20.11.2009

Datum odevzdání: 07.05.2010

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlášení:

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně.

Petra Martínková

V Ostravě dne 7. 5. 2010

Poděkování

Děkuji vedoucí práce Ing. Haně Doleželové, za odborné vedení a metodickou pomoc při zpracování bakalářské práce. Dále vyslovuji poděkování panu řediteli Ing. Antonínu Janýškovi, za poskytnutí potřebných informací a podkladových údajů.

Obsah

1	Úvod.....	1
2	Sociální služby.....	3
	Sociální politika.....	3
	Sociální zabezpečení.....	4
2.1	Legislativní vymezení sociálních služeb	5
2.2	Poskytovatelé sociálních služeb	10
2.3	Standardy kvality sociálních služeb	13
2.4	Financování sociálních služeb	15
3	Analýza hospodaření příspěvkové organizace v oblasti sociálních služeb.....	18
	Charakteristika organizace	18
3.1	Charakteristika poskytovaných služeb Mariana, p.o.	20
3.2	Analýza poskytovaných služeb	22
3.3	Analýza hospodaření	27
4	Zhodnocení hospodaření příspěvkové organizace v oblasti sociálních služeb.....	31
4.1	Zhodnocení hospodaření v roce 2007.....	31
4.2	Zhodnocení hospodaření v roce 2008.....	33
4.3	Zhodnocení hospodaření v roce 2009.....	34
4.4	Dotace a veřejná finanční podpora	36
4.5	Personalistika.....	41
4.6	Shrnutí hospodaření Mariana, p. o.....	42
5	Závěr	45
	Seznam literatury	
	Seznam zkratk	
	Seznam obrázků	
	Seznam grafů	
	Seznam tabulek	
	Seznam příloh	
	Prohlášení o využití výsledků (bakalářské) práce	

1 Úvod

Neziskové organizace jsou součástí národního hospodářství. Jak už vyplývá ze slova neziskový, nejsou založeny na principu ziskovosti, ale na principu dosažení užitku. Činnost neziskových organizací je různorodá. Může být zaměřena například na poskytování sociálních služeb. Organizace poskytující sociální služby vznikají se záměrem pomoci lidem určitým způsobem společensky handicapovaným. Lidstvo muselo vždy nějakým způsobem řešit problémy vznikající u osob se zdravotním postižením. Problém vznikal jak z důvodu finančního, kdy osoby blízké neměly dostatek peněžních prostředků na léčbu osoby se zdravotním postižením, nevěděly jak se o tuto osobu postarat nebo jednoduše nezvládaly péči o něj. Lidé si uvědomovali, že jedním ze způsobů řešení tohoto problému je zřízení organizací, které budou osobám se zdravotním postižením pomáhat. Proto začaly vznikat například charitativní organizace, které o tyto osoby pečovaly.

Poskytování sociálních služeb je v současné době v České republice upraveno zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění platných právních předpisů k 31. 10. 2009. Podle tohoto zákona se sociální službou rozumí *činnost nebo soubor činností zajišťujících pomoc a podporu osobám za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení*.¹ Sociální služby zahrnují sociální poradenství, služby sociální péče, služby sociální prevence a poskytují se jako služby ambulantní, terénní a pobytové.

Cílem práce je provést analýzu hospodaření a zhodnotit systém financování sociálních služeb ve vybrané organizaci poskytující sociální služby.

Jako *hypotéza* práce bylo stanoveno: Financování příspěvkové organizace Marianum, p.o. je z více než 30 % závislé na dotacích z Ministerstva práce a sociálních věcí.

Analýza hospodaření příspěvkové organizace v oblasti sociálních služeb bude aplikována na neziskovou organizaci Marianum, p.o., která má sídlo na ulici Rooseveltova 47 v Opavě. Organizace poskytuje tyto sociální služby: domov pro osoby se zdravotním postižením, chráněné bydlení, podpora samostatného bydlení, centrum denních služeb. Cílovou skupinou osob pro poskytování sociálních služeb jsou dospělé osoby s mentálním nebo vícenásobným postižením (dále jen „uživatel“). Základním cílem organizace je snaha začlenění těchto osob do normálního života všemi možnými způsoby. Marianum poskytuje služby jak pobytové (Domov pro osoby se zdravotním postižením, Chráněné bydlení), ambulantní (Centrum

¹ § 3 Zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších právních předpisů.

denních služeb) tak terénní (Podpora samostatného bydlení). V případě Mariana převažuje forma pobytových sociálních služeb, forma terénní a ambulantní je spíše doplňkem. Pobytové služby, poskytované na základě Smlouvy o poskytování sociálních služeb, zahrnují dvě podstatné složky: tzv. hotelové služby (tj. ubytování a stravování) a vlastní sociální službu upravenou individuálním plánem každého uživatele.

Ubytování a stravování hradí uživatel ze svého příjmu, tj. zhruba v 99 % případů plný invalidní důchod, tzv. invalidní důchod z mládeži. Sociální služba je hrazena z tzv. příspěvku na péči (Část druhá, §7 - §30 z. č. 108/2006 Sb.)

Práci tvoří pět kapitol, z toho první a pátou tvoří úvod a závěr. Druhá kapitola nazvaná Sociální služby je zaměřena na vymezení prostoru, ve kterém jsou sociální služby poskytovány. Od rozebrání sociální politiky, jejíž součástí je sociální zabezpečení, po podrobné rozpracování sociálních služeb, jako součástí sociální pomoci. Obsahem třetí kapitoly, která nese název Analýza hospodaření příspěvkové organizace v oblasti sociálních služeb, bude analýza hospodaření vybrané příspěvkové organizace. Pro tento účel byla vybrána organizace Marianum, p.o., jejíž účel, zaměření a charakteristika poskytovaných služeb jsou zpracovány v této kapitole. Čtvrtá kapitola, jež je pojmenována Zhodnocení hospodaření příspěvkové organizace v oblasti sociálních služeb, se věnuje zhodnocení hospodaření Mariana, p.o. za časové období 2007 – 2009.

V jednotlivých částech práce byly použity tři metody. Metoda *analýzy*, jejíž podstatou je rozbor vlastností a vztahů postupující od celku k částem. Byla použita v druhé kapitole, která se věnuje pojmu sociální služby, jeho zařazení do sociální politiky, jejímu dělení, zařazení do sociálního zabezpečení a druhům, formám a financování sociálních služeb. Druhou metodou je *syntéza*, pomocí níž je možno postupovat od části k celku a odhalovat vnitřní fungování a vývoj jevu. Metoda syntézy byla aplikována na třetí kapitolu, jejímž cílem je zanalyzovat charakteristiku organizace a poskytovaných služeb a v závěru kapitoly se věnovat analýze hospodaření. Poslední použitou metodou je *komparace*. Podstatou této metody je porovnávání a srovnávání. Tato metoda byla využita ve čtvrté kapitole, která se věnuje zhodnocení hospodaření Mariana, p.o. v letech 2007 – 2009.

K vypracování bakalářské práce byla použita legislativa platná k 31. 12. 2009 a odborná literatura zaměřená především na problematiku sociálních služeb. Bylo dále využito osobních konzultací ve výše zmiňované organizaci Marianum, p.o., kde po individuální dohodě byly poskytnuty informace o hospodaření a fungování organizace.

2 Sociální služby

Cílem této kapitoly je vymežit prostor, ve kterém jsou sociální služby poskytovány, a podrobné rozpracování sociálního zabezpečení a sociálních služeb. Způsob vypracování kapitoly je nastíněn hierarchicky, od obecného vymezení, proč vůbec existuje sociální politika zahrnující sociální zabezpečení, po podrobné rozpracování tematiky sociálních služeb, jejich druhům, formám a způsobech financování.

Sociální politika

Pro pochopení důvodu, proč a v jakém prostoru existují sociální služby a jakákoliv sociální pomoc osobám, které to potřebují, musí být nejdříve vymezen pojem „sociální politika“. Jednou z definic je, že sociální politika je cílevědomá činnost subjektů (státu a jeho orgánů, zaměstnavatelů, odborů, obcí, občanských sdružení, náboženských společností, rodiny i jedinců a dalších), která směřuje k vytváření vhodných podmínek pro všestranný rozvoj jedince². Sociální politika bývá často také definována jako soubor aktivit, díky nimž dochází ke zlepšení základních životních podmínek obyvatel a k zabezpečování „sociálního bezpečí“ a „sociální suverenity“³.

Můžeme se setkat se třemi přístupy k sociální politice. *První přístup* zahrnuje široké pojetí sociální politiky jako konkrétní jednání státu, které je směřováno k životním podmínkám. Patří sem politiky, které by běžně každý člověk podle zdravého rozumu do sociální politiky sám zařadil. Jsou to např. politika sociálního zabezpečení, zdravotní politika nebo speciální sociální služby. *Druhý přístup* je tvořen především oblastí hospodářské politiky a zaměřuje se na opatření v oblasti zaměstnanosti, mzdového vývoje a sociálního zabezpečení, tzn. reagovat na sociální rizika. *Třetí přístup* je tvořen z nejužšího pojetí sociální politiky a ve své podstatě staví sociální politiku rovnu sociálnímu zabezpečení. Ve své obecné rovině zahrnuje sociální politika jak politiku sociálního zabezpečení včetně osobních sociálních služeb, tak politiku bytovou, rodinnou, zdravotní, vzdělávací či politiku zaměstnanosti.⁴

Existují čtyři určující principy, podle nichž je sociální politika posuzována. Jsou to princip sociální spravedlnosti, princip sociální solidarity, princip subsidiarity a princip participace.

² GREGOROVÁ, Z., GALVAS, M.: *Sociální zabezpečení*, 2. vyd. Brno: Doplněk 2005. 280 s. ISBN 80-7239-176-3.

³ KREBS, V.: *Sociální politika*, 3. vyd. Praha: ASPI 2005. 504 s. ISBN 80-7357-050-5.

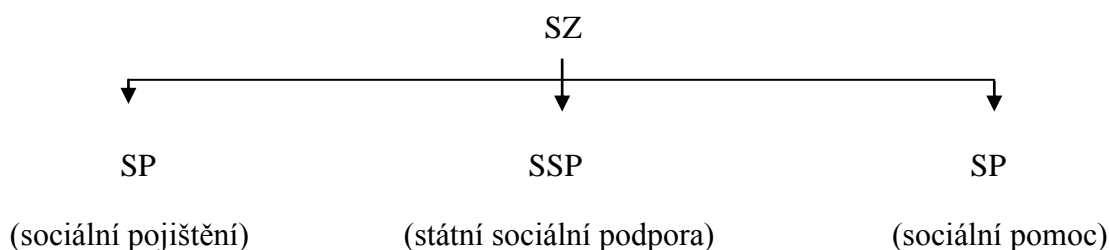
⁴ KREBS, V.: *Sociální politika*, 3. vyd. Praha: ASPI 2005. 504 s. ISBN 80-7357-050-5.

Sociální zabezpečení

Sociální zabezpečení je spojeno se sociálními událostmi, které jsou sociálně dohodnuté. Systém sociálního zabezpečení současné podoby začal být budován od roku 1995. Dávky jsou poskytovány buď formou peněžité či věcné dávky nebo formou služby. Sociální události se poskytují v rámci některého z programů sociálního zabezpečení. V České republice jsou nejčastějšími programy, jako např. zabezpečení ve stáří, v nemoci, v nezaměstnanosti, zabezpečení rodin s dětmi nebo zabezpečení ve stavu nouze.

Sociální zabezpečení je složeno ze tří vzájemně propojených pilířů, které znázorňuje obr. č. 2.1.

Obr. č. 2.1 Schéma sociálního zabezpečení

Zdroj: Vlastní zpracování.

Sociální pojištění je složeno z nemocenského pojištění (krátkodobá ztráta pracovní schopnosti), zdravotní pojištění (ztráta zdraví) důchodového pojištění (dlouhodobá ztráta pracovní schopnosti) a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (pro případ ztráty zaměstnání tj. pojištění v nezaměstnanosti). Do sociálního pojištění zahrnujeme také úrazové pojištění, které slouží v případě ztráty výdělečných schopností z důvodu pracovního úrazu nebo nemoci z povolání. Cílem sociálního pojištění je odložit si část příjmů pro případ, že je v budoucnu budeme potřebovat. Hlavním důvodem odkládání příjmů je případná budoucí ztráta příjmů z výdělečné činnosti.

Systém sociálního pojištění se dělí do třech úrovní. První úroveň systému je systémem základním, povinným, definovaným a garantovaným státem. Podstatou druhé úrovně je především mezigenerační solidarita uvnitř sociálních skupin. Třetí úroveň je založena čistě na individuálním přičinění a rozhodnutí jednotlivce⁵.

⁵ ARNOLDOVÁ, A.: *Vybrané kapitoly ze sociálního zabezpečení- I. část.* 3.vyd. Praha: Karolinum, 2007. 612 s. ISBN 978-80-246-1393-2.

Cílem *státní sociální podpory* je přispět na příjem rodiny, které vznikla nepříznivá sociální situace. Dávky státní sociální podpory mohou být buď adresné, nebo plošné. U *adresných* dávek se testují příjmy rodiny, a hlavním kritériem pro jejich stanovení je životní minimum (příspěvek na bydlení, přídavek na dítě). Druhou formou dávky jsou dávky *plošné*, jejichž poskytnutí není závislé na příjmu rodiny (např. porodné, pohřebné, rodičovský příspěvek).

Životní minimum je podle definice MPSV minimální společensky uznaná hranice peněžních příjmů k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb ⁶. Dále se také jedná o nárokovou dávku poskytovanou na území celého státu a poskytovanou prostřednictvím státního rozpočtu. K 1. 1. 2009 činila částka životního minima na jednotlivce 3126 Kč/měsíc.

Sociální pomoc je poslední ze tří částí sociálního zabezpečení. Řeší sociální nebo hmotné nouze. Sociální nouze znamená, že se člověk už není schopen sám o sebe postarat, bez pomoci jiné osoby. Hmotnou nouzí je nouze, kdy člověk žije pod hranicí životního minima. Je financována převážně ze státního rozpočtu.

Tato složka sociálního zabezpečení je tvořena z:

- pomoci ve stavu hmotné nouze – osoby, které mají nárok na tuto dávku, jsou uvedeny v § 2 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů,
- sociální péče – tato složka sociální pomoci je upravena zákonem č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů. Dávka je určena osobám zdravotně postiženým např. na nákup pomůcek pro nevidomé, úpravu bezbariérového bytu či koupi motorového vozidla,
- sociálních služeb.

2.1 Legislativní vymezení sociálních služeb

Sociální službou se podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o sociálních službách“), rozumí činnost nebo soubor činností zajišťujících pomoc a podporu osobám za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení ⁷. PRŮŠA, L. ⁸ vykládá sociální služby jako mimořádně významnou část aktivit státu, samosprávy a nestátních subjektů, která řeší problémy jednotlivců, rodin

⁶ Životní minimum [on-line]. 2009. [cit. 28. 11. 2009]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/3213>.

⁷ § 3 odst. a, zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

⁸ PRŮŠA, L. *Obce, města, regiony a sociální služby*, 1. vyd. Praha: Socioklub, 1997. ISBN 80-902260-1-9 in KOZLOVÁ, L.: *Sociální služby*. 1. vyd. Praha: Triton 2005. 79 s. ISBN 80-7254-662-7.

a skupin občanů. Mezi nejvýznamnější sociální služby jsou zahrnovány domovy a penziony pro důchodce, ústavy sociální péče pro dospělé a mládež a pečovatelská služba.

Poskytování sociálních služeb vychází z ustanovení Listiny základních práv a svobod, která je součástí Ústavního pořádku České republiky. Jedná se zejména o právo na život, nedotknutelnost osoby a jejího soukromí, osobní svoboda. Každý má dále právo na zachování lidské důstojnosti, cti, dobré pověsti a ochrany svého jména.⁹

Dalším dokumentem, který upravuje postavení mentálně postižených osoby ve společnosti je Deklarace práv mentálně postižených, která byla vyhlášena OSN 20. prosince 1971 (viz příloha 1). Sociální služby jsou poskytovány skupině občanů, kteří je potřebují vzhledem ke svému zdravotnímu stavu, věku, tíživé sociální situaci či nepříznivým poměrům. Hlavní posuzovanou skupinou jsou lidé společensky znevýhodnění, kdy hlavním cílem poskytování služeb je maximální snaha o navrácení do běžného života, zvyšování kvality jejich života, chránit je před sociálním vyloučením, pomoc zůstat rovnocennými členy společnosti, žít nezávisle a v kontaktu s vnějším okolím.

Sociální služba je určena především skupině seniorů, osobám se zdravotním postižením a rodinám s dětmi. Obecně se ten, kdo sociálních služeb využívá z důvodu stávající nepříznivé sociální situace, nazývá uživatel, popř. klient či zákazník.

Základní činnosti poskytované v rámci sociálních služeb jsou uvedeny v ustanovení § 35 zákona o sociálních službách. Jsou jimi například:¹⁰

- pomoc při zvládnání běžných úkonů péče o vlastní osobu,
- pomoc při osobní hygieně,
- poskytnutí stravy,
- poskytnutí ubytování,
- pomoc při zajištění chodu domácnosti,
- sociální poradenství a sociálně terapeutická činnost, a další.

Základní lidská práva a základní svobody, jsou hlavním prvkem správného fungování společnosti. Bez těchto by náš stát neexistoval tak, jak ho známe nyní. Proto i poskytování sociálních služeb musí být právně ošetřeno.

⁹ Usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.

¹⁰ § 35 odst. 1, zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

Hlavními zákony upravujícími problematiku sociálních služeb jsou:

- Ústavní zákon č. 23/91 Sb.,
- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů,
- Vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách,
- Zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů ČR v sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon ČNR č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, ve znění pozdějších předpisů.

Pro snadnější pozdější aplikaci sociálních služeb na vybraný subjekt, je nutno vymezit nejdůležitější pojmy související s poskytováním sociálních služeb. Poskytovatelé sociálních služeb mají jako každý zaměstnavatel své zaměstnance. Těmito zaměstnanci, kteří vykonávají sociální služby, jsou sociální pracovník, pracovník v sociálních službách, zdravotničtí a pedagogičtí pracovníci. Osoba, pro kterou jsou tyto služby určeny, je nazývána více pojmy, jako: klient, uživatel či zákazník. Pro osoby se zdravotním postižením jsou zřizována zařízení sociálních služeb. Mohou jimi být: chráněná bydlení, domovy pro osoby se zdravotním postižením, centra denních služeb, podpora samostatného bydlení a další.

- **Sociální pracovník** – zákon o sociálních službách¹¹ definuje sociálního pracovníka jako osobu vykonávající sociální šetření, zabezpečující sociální agendu, služby sociální péče, sociálně právní poradenství, analytickou, metodickou a koncepční činnost, odbornou činnost, poskytování krizové pomoci, sociální poradenství a sociální rehabilitaci.
- **Pracovník v sociálních službách** – vykonává především přímou obslužnou péči o osoby v ambulantních nebo pobytových zařízeních sociálních služeb, základní výchovnou nepedagogickou činnost a pečovatelskou činnost v domácnosti osoby¹².
- **Klient, uživatel, zákazník** - jedná se o příjemce sociálních služeb. Uživatelé sociálních služeb mají také své potřeby. Tyto potřeby se dělí na *materiální* (sociální dávky, příspěvky, bydlení, potřeba rady), *příležitosti* (nabídka pracovních příležitostí pro sociálně slabé občany s možností vhodné dopravy), *sociální* (aktivity pro volný čas,

¹¹ § 109 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

¹² § 116 odst. 1 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

zvýšení produktivity a snížení sociální izolace) a *eticko-osobnostní* (přijetí klienta ze strany sociálních pracovníků a dalších odborníků)¹³.

- **Poskytovatel** - poskytovatelem sociální služby je právnická nebo fyzická osoba, která má k této činnosti oprávnění dle zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách, s účinností od 1. 1. 2007. Poskytovatelem sociální služby nejsou rodinní příslušníci či jiné osoby, které pečují o své blízké či jiné osoby v domácím prostředí. Stejně tak není poskytovatelem sociální služby subjekt, který není registrován jako poskytovatel sociálních služeb ve smyslu tohoto zákona (např. soukromá úklidová firma, nebo ubytovna)¹⁴. Poskytovatelé sociálních služeb jsou registrováni v Registru poskytovatelů sociálních služeb, který vznikl současně s účinností nového zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách, s účinností od 1. 1. 2007.
- **Zřizovatel** – zřizovatelem se rozumí subjekt, který je oprávněn zřizovat ústavy sociální péče. Může se jednat o MPSV, ÚSC a nestátní neziskové organizace.
- **Chráněné bydlení** – jedná se o zařízení, ve kterém jsou uspokojovány potřeby člověka se zdravotním postižením. Je zde všemi možnými způsoby uspokojována jeho potřeba bydlení v přirozeném prostředí a také mu jsou poskytovány nutné sociální služby. Chráněné bydlení je koncipováno tak, že malé skupinky obyvatel bydlí buď v bytech, nebo rodinných domcích a podle individuální potřeby je jim poskytována asistence a pomoc¹⁵. Má formu skupinového nebo individuálního bydlení.
- **Domov pro osoby se zdravotním postižením** – jsou zde poskytovány pobytové služby osobám se zdravotním postižením se sníženou soběstačností z důvodu zdravotního postižení. Poskytují se zde služby pomoci při poskytnutí ubytování, stravy, pomoc při zvládání běžných úkonů péče o vlastní osobu, pomoc při hygieně, výchovné, vzdělávací a akviziční činnosti, sociálně terapeutická činnost, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím a pomoc při uplatňování práv jedince¹⁶.
- **Centrum denních služeb** – poskytují se zde ambulantní služby osobám se sníženou soběstačností z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení, které ve své situaci potřebují pomoc jiné osoby. Jedná se především o pomoc při osobní

¹³ KROHE, P. a kol.: *Analýza potřeb poskytovatelů a uživatelů sociálních služeb ve Statutárním městě Opava*, SMO, Opava, 2006 in *Komunitní plán Rozvoje sociálních služeb Statutárního města Opavy na období 2008 – 2010*, Opava, 2008.

¹⁴ *Registr poskytovatelů sociálních služeb* [on-line]. 2010. [cit. 23. 02. 2010]. Dostupné z: http://iregistr.mpsv.cz/socreg/vitejte.fw.do;jsessionid=59921F492B659914D29D1628ECB43546.node1?SUBSESSION_ID=1266917421530_1.

¹⁵ *Komunitní plán Rozvoje sociálních služeb Statutárního města Opavy na období 2008 – 2010*, Opava, 2008.

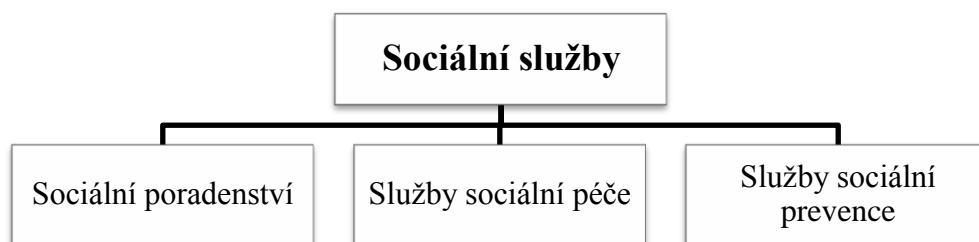
¹⁶ § 48 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

hygieně, poskytnutí stravy, výchovné, vzdělávací, akviziční a sociálně terapeutické činnosti, pomoc při utváření kontaktu se společenským prostředím a pomoc při uplatňování práv jedince¹⁷.

- **Podpora samostatného bydlení** – jedná se o službu poskytovanou osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu zdravotního postižení nebo chronického či duševního onemocnění, a jejich situace vyžaduje pomoc druhé osoby. Pomoc druhé osoby spočívá v pomoci při zajištění chodu domácnosti, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, výchovné, vzdělávací, akviziční a sociálně terapeutické činnosti a pomoc při uplatňování práv jedince¹⁸.

Sociální služby jsou dle zákona o sociálních službách poskytovány ve třech formách (viz obr. č. 2.2). Je možno je provozovat pouze na základě platného oprávnění k poskytování sociálních služeb. Toto oprávnění vydává příslušný krajský úřad (v případě, že je zřizovatelem kraj) nebo ministerstvo (v případě, že zřizovatelem poskytovatele sociálních služeb je ministerstvo). Sociální služby jsou poskytovány na základě uzavření Smlouvy o poskytnutí sociální služby. Tato smlouva se uzavírá mezi osobou, která potřebuje sociální službu a poskytovatelem sociálních služeb, a to vždy v písemné formě. V případě, že osoba žádající o sociální službu podle lékařského posudku není schopna jednat sama za sebe a nemá zákonného zástupce, ve věcech uzavírání smlouvy zastupuje tuto osobu obecní úřad s rozšířenou působností podle místa trvalého nebo hlášeného pobytu.

Obr. č. 2.2 Sociální služby

Zdroj: Vlastní zpracování.

Podle obr. č 2.2 zahrnují sociální služby tři součásti, které jsou dále blíže vysvětleny.

Sociální poradenství – poskytuje lidem potřebné informace, aby byli schopni nějakým způsobem řešit svou nepříznivou situaci.

¹⁷ § 45 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸ § 43 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

Služby sociální péče – cílem služeb sociální péče je zajistit osobám takové prostředí, činnost, fyzickou a psychickou soběstačnost, které jim pomohou co nejvíce se zapojit do běžného života.

Služby sociální prevence – hlavním cílem poskytování těchto služeb je zabránit sociálnímu vyloučení osob a napomáhat k překonání jejich nepříznivé sociální situace ¹⁹.

Sociální služby jsou poskytovány ve formě:

- **pobytové** – jedná se o služby spojené s ubytováním v zařízení sociálních služeb. Příkladem pobytové sociální služby mohou být například týdenní stacionáře, domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy pro seniory či chráněná bydlení,
- **ambulantní** – součástí této služby není ubytování, ale osoba za těmito službami dochází do zařízení sociálních služeb. Ambulantní služby jsou poskytovány v centrech denních služeb, denních stacionářích a částečně v pečovatelské službě,
- nebo **terénní** – tyto služby jsou poskytovány v jejím přirozeném sociálním prostředí. Typickým příkladem terénních sociálních služeb je podpora samostatného bydlení ²⁰.

2.2 Poskytovatelé sociálních služeb

Sociální služby jsou poskytovány jak veřejnoprávními (obce, kraje, MPSV), tak soukromoprávními subjekty. Zastřešující institucí, která zřizuje a spravuje zařízení sociální péče a ústavy sociální péče a plní funkci dozoru nad poskytováním sociálních služeb organizacemi a občany je MPSV. MPSV je v současné době zřizovatelem pěti specializovaných ústavů sociální péče. Jedná se o ústav sociální péče pro dospělé postižené v Hrabyni a pro dospělé zrakově postižené v Brně, ústav sociální péče pro mládež tělesně postiženou ve Zbůchu a v Brně – Králově Poli a ústav pro mentálně postiženou mládež v Tloskově.

Mezi další zřizovatele ústavů sociální péče patří kraje a obce. Stát pomocí svých nástrojů vytváří podmínky pro rozvoj sociálních subjektů vedoucí k realizaci svých cílů. Role státu se snižuje se zvyšujícím se zapojením obcí do aktivit v sociální oblasti.

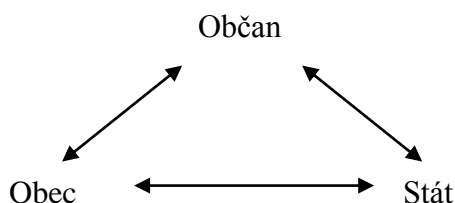
Obce a kraje zřizují zařízení sociálních služeb buď jako své organizační složky, bez právní subjektivity, nebo jako samostatné příspěvkové organizace. Od roku 2002 jsou zařízení

¹⁹ § 37, § 38, § 53 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

²⁰ § 33 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

sociálních služeb zřizována především prostřednictvím kraje.²¹ Krajům byly vymezeny kompetence spočívající zejména ve vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče na svém území, poskytování dotací z vlastních prostředků občanským sdružením, humanitárním organizacím a jiným PO a FO působícím na území kraje a dotací obcím z rozpočtu kraje. Kompetence obcí v sociální oblasti upravuje zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů. Obec v zájmu občana spolupracuje se státem, a tudíž jsou vytvářeny vztahy, které znázorňuje obr. č. 2.3.

Obr. č. 2.3 Spolupráce při řešení problémů v zájmu občana

Zdroj: Vlastní zpracování.

Soukromoprávní organizace jsou součástí buď ziskového či neziskového sektoru.

Ziskový, tržní sektor – je financován z prostředků získaných prodejem statků, které produkuje subjekty ziskového sektoru a směna se provádí na trhu na základě nabídky a poptávky.

Neziskový, netržní sektor – subjekty neziskového sektoru produkuje statky, jejichž cílem není dosažení zisku, (anglicky not-for-profit, doslovně přeloženo jako ne-pro-ziskové), ale dosažení užitku a veřejného prospěchu, který má většinou podobu veřejné služby. Neziskový sektor je tvořen třemi sektory, které znázorňuje obr. č. 2.4.

Obr. č. 2.4 Neziskový sektor

Zdroj: Vlastní zpracování.

²¹ MATOUŠEK, O. a kol.: *Sociální služby. Legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*. 1. vyd. Praha: Portál, 2007. 183 s. ISBN 978-7367-310-9.

- Veřejný neziskový sektor (veřejný sektor) – je financován z veřejných financí, spravován veřejnou správou, rozhoduje se v něm veřejnou volbou a podléhá veřejné kontrole.
- Soukromý neziskový sektor – je financován ze soukromých financí. Funkcí soukromého sektoru není zisk, ale přímý užitek. Tento sektor je tvořen především nevládními neziskovými organizacemi, které mohou být buď vzájemně prospěšné, nebo veřejně prospěšné.
- Sektor domácností – tento sektor je důležitým stavebním prvkem pro kvalitu neziskových organizací²².

Kromě MPSV a územních samosprávných celků jsou významným zřizovatelem a poskytovatelem sociálních služeb také neziskové organizace. Jsou součástí neziskového sektoru, jak veřejného tak soukromého, jsou zakládány s konkrétním cílem a za určitým posláním. Poslání říká důvod, proč byla organizace založena, ale také zaměření a směr činnosti. Cíle vycházející z poslání, mohou být krátkodobé (pod 3 roky), střednědobé (3-10 let) a cíle dlouhodobé (10-15 let). Nezisková organizace je organizací, jejímž hlavním cílem je uspokojení něčí potřeby a dosažení užitku.

V české odborné ekonomické literatuře není jednoznačně definována charakteristika organizací, které působí v neziskovém sektoru. Nejblíže je tomu ustanovení §18, odstavce 7 zákona č. 586/1992 Sb. o dani z příjmů, které říká, že neziskové organizace jsou organizace charakteru právnické osoby, která nebyla zřízena nebo založena za účelem podnikání. Tento zákon definuje následující typy organizací:

- zájmová sdružení právnických osob,
- občanská sdružení včetně odborových organizací,
- politické strany a hnutí,
- církve a náboženské společnosti,
- nadace a nadační fondy,
- obce,
- kraje,
- organizační složky státu a územních samosprávných celků,
- příspěvkové organizace,
- státní fondy,

²² REKTOŘÍK, J. a kol.: *Organizace neziskového sektoru. Základy ekonomiky, teorie a řízení*. 1. vyd. Praha: Ekopress, 2001. 177 s. ISBN 80-86119-41-6.

- obecně prospěšné společnosti,
- veřejné vysoké školy²³.

Nestátními organizacemi poskytujícími sociální služby jsou fyzické a právnické osoby, založené buď za účelem podnikání a dosažení zisku, či nepodnikatelského charakteru, kdy cílem není dosažení zisku, ale účelu, za kterým byly organizace zřízeny. Např. občanská sdružení, církevní a zájmové organizace či nadace poskytují programy sociálních služeb s cílem pomoci osobám v jejich obtížné sociální situaci. Základními charakteristikami NNO je, že jsou institucionální, soukromé, neziskové, samosprávné a dobrovolné. Mohou dostávat dotace na svou činnost z veřejných rozpočtů, ale nevzniká jim právní nárok na tuto dotaci. Jsou tedy financovány částečně z veřejných rozpočtů.

Hlavní myšlenkou poskytování sociálních služeb je jejich dostupnost všem, i těm, kteří nemají dostatek finančních prostředků k zakoupení, či užívání těchto služeb. Jedná se tedy především o schopnost organizací poskytujících sociální službu opatřit finanční prostředky jiným, než tržním způsobem a tím umožnit méně majetným občanům využít těchto nabízených služeb.

Sociální služby mohou mít formu podnikání se ziskem, bez zisku, kdy jsou hrazeny jen nutné náklady, nebo mohou být provozovány z vlastních (nadace) či státních zdrojů (granty). Další formou je smluvní forma poskytování služeb za stát či obec, nebo jsou sociální služby poskytovány přímo státem nebo obcí²⁴.

V úvodu následující kapitoly bude podrobně rozpracována teorie příspěvkových organizací, jejich vznik, zánik, hospodaření. Problematika sociálních služeb bude následně aplikována na konkrétní příspěvkovou organizaci Marianum, p. o.

2.3 Standardy kvality sociálních služeb

Při poskytování sociálních služeb uživatelům musí být dodržovány určité standardy kvality sociálních služeb. Jsou založeny na naplňování základních lidských práv a svobod, které jsou uvedeny v Deklaraci základních lidských práv a svobod a zakotveny v právních dokumentech České republiky. Pro posouzení kvality poskytování sociálních služeb byly vypracovány Ministerstvem práce a sociálních věcí Standardy kvality. Standardy jsou zaměřeny na důstojnost a autonomii uživatelů, jejich účast na běžném životě s důrazem na jejich přirozená a občanská práva s cílem průkazným způsobem posoudit kvalitu poskytované

²³ § 18 zákona č. 586/1992 Sb., o dani z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

²⁴ PRŮŠA, L.: *Ekonomie sociálních služeb*, 2. vyd., Praha: ASPI, a.s., 2007. 180 s. ISBN 978-80-7357-255-6.

služby a orientace na jejich osobní cíle. Pojmem „kvalita služeb“ je chápána schopnost uspokojit potřeby a zájmy zákazníků. Hlavním měřítkem je osobní spokojenost zákazníka, který sociálních služeb využívá, a které se přímo jeho osoby dotýkají. Zákazník má nějaké své požadavky a cíle, a pokud jsou tyto naplněny, zákazník je spokojen, tudíž můžeme říct, že poskytovaná služba je kvalitní.

Jsou definovány tři *standardy kvality sociálních služeb*:²⁵

1) Procedurální standardy - jsou tvořeny z osmi standardů.

- *Cíle a způsoby poskytování služeb* - umožnění lidem v nepříznivé sociální situaci využívat instituce poskytující sociální služby, a tak zůstat součástí běžného společenského života a zachovat si svou důstojnost.
- *Ochrana práv uživatelů sociálních služeb* – zařízení sociálních služeb musí respektovat základní lidská práva uživatelů služeb, vyplývajících z obecně závazných dokumentů.
- *Jednání se zájemcem o službu* – zájemce je seznámen s podmínkami poskytování sociálních služeb a má právo také vyslovit své požadavky. Informace jsou mu podávány způsobem pro něj, vzhledem k jeho zdravotnímu stavu, pro něj pochopitelným, a na základě toho se může rozhodnout, zda službu využije, či nikoliv.
- *Dohoda o poskytování sociálních služeb* – vychází se z dříve platného zákona 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, že uživatel je oprávněn uzavřít dohodu o poskytování služeb. Platná legislativa z roku 2006 (zákon o sociálních službách) popisuje tuto písemnost jako Smlouvu o poskytnutí sociální služby. Je důležité, aby zájemce smlouvě rozuměl.
- *Plánování a průběh poskytování služeb* – všechny poskytované služby se plánují především v závislosti na osobních cílech uživatelů.
- *Osobní údaje* – provozovatel zařízení zjišťuje o uživatelích jen takové informace, které slouží pro poskytování bezpečných, odborných a kvalitních služeb podle platných zákonů.
- *Stížnosti na kvalitu nebo způsob poskytování sociálních služeb* - uživatelé mají právo si stěžovat na kvalitu nebo způsob poskytování služeb bez jakéhokoliv ohrožení.
- *Návaznost na další zdroje* – podstatou tohoto standardu je, že zařízení sociálních služeb se všemi možnými způsoby snaží dosáhnout uživatelových cílů a uspokojit jeho potřeby. Formou pomoci je např. vytváření zájmových kroužků, návštěva školského zařízení nebo prosté zprostředkování kontaktu s rodinou.

²⁵ MPSV.: Standardy kvality sociálních služeb, 1. vyd. Praha: FOKUS 2002, 24 s. ISBN 80-86552-23-3.

- 2) Personální standardy – obsahují *personální zajištění služeb* (počet, struktura, kvalifikace a dovednosti pracovníků), aby bylo dosaženo kvalitní sociální služby a tato kritéria odpovídala potřebám uživatelů sociálních služeb. Dále *pracovní podmínky a řízení poskytování služeb* (podmínky pro zaměstnance, aby podávali kvalitní výkon v práci, a určuje pravidla pro výkon práce) a *profesní rozvoj pracovníků a pracovních týmů* (zaměřen na odbornost zaměstnanců a rozvoj pracovních týmů a pracovníků).
- 3) Provozní standardy – obsahují problematiku *místní a časové dostupnosti služeb* (sociální služba má být dostupná na určeném místě a vždy, když ji uživatel potřebuje), *informovanosti o službě* (informovanost veřejnosti o poslání, cílech, cílové skupině uživatelů), *prostředí a podmínky pro poskytování služeb* (zařízení, ve kterém uživatelé žijí, musí mít dostatečnou kapacitu, vybavenost podle potřeb a zájmů uživatelů a podle charakteru poskytované služby), *nouzových a havarijních situací* (řešení nouzových a havarijních situací), *zajištění kvality služeb* a problematiku *ekonomiky*.

2.4 Financování sociálních služeb

Sociální služby jsou financovány z mnoha zdrojů. Hlavním zdrojem financování jsou státní rozpočet, rozpočty územních samospráv, úhrady za poskytnuté služby od uživatelů, úhrady od zdravotních pojišťoven a příjmy z vlastní činnosti. Služby je také možno financovat z darů FO a PO²⁶. Nejdůležitějším zdrojem financování by měly být dotace ze státního rozpočtu. Tyto dotace jsou poskytovány prostřednictvím rozpočtu kraje. Dotaci by mělo poskytovat MPSV na základě žádosti předložené příslušným krajským úřadem. Na tyto dotace však nevzniká právní nárok. Dotace jsou poskytovány na základě § 14 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů. Z poskytnuté dotace lze hradit (uznatelné výdaje), jako jsou mzdové náklady zaměstnanců (včetně odvodů sociálního a zdravotního pojištění, které hradí zaměstnavatel za své zaměstnance, a dalších osobních výdajů, které je zaměstnavatel za zaměstnance podle platných předpisů povinen odvádět) a provozní náklady, které jsou nezbytné pro poskytování služby²⁷.

U pobytových služeb, jako jsou např. týdenní stacionáře, domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy pro seniory či chráněná bydlení, si uživatelé hradí úhradu za ubytování a stravu sami. Za poskytování služby podpory samostatného bydlení či služeb v centru denních služeb si klienti hradí úhradu za základní činnosti stanovené smlouvou. Maximální

²⁶ KOZLOVÁ, L.: *Sociální služby*. 1. vyd. Praha: Triton 2005. 79 s. ISBN 80-7254-662-7.

²⁷ MPSV, Metodika MPSV ČR pro poskytování dotací ze státního rozpočtu poskytovatelům sociálních služeb na rok 2009. Praha: MPSV, 2008. 12 s.

výši úhrady za ubytování, stravu a služeb podpory samostatného bydlení a centra denních služeb je dána vyhláškou č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách. *Úhrada za pobytové služby* činí maximálně 160 Kč denně za poskytnutí ubytování a 140 Kč za zajištění celodenní stravy (70 Kč za zajištění oběda). Po úhradě za ubytování a stravu musí klientovi zůstat alespoň 15 % jeho příjmu (platí pouze u Domova pro osoby se zdravotním postižením). Za poskytování služby podpory samostatného bydlení a služeb v centru denních služeb činí úhrada 85 Kč za hodinu podle skutečného spotřebovaného času nutného k zajištění úkonů, 160 Kč denně za poskytnutí ubytování a 140 Kč za zajištění celodenní stravy (70 Kč za zajištění oběda)²⁸.

Velmi důležitou složkou financování sociálních služeb je dávka *příspěvek na péči*. Příspěvek na péči je dávka, která je poskytována z veřejného rozpočtu. Příspěvek na péči vyplácí obecní úřad obce s rozšířenou působností a to buď v hotovosti, nebo na účet příjemce příspěvku. Zákon o sociálních službách definuje tuto dávku jako příspěvek, který se poskytuje osobám závislým na pomoci jiné osoby. Jedná se o příspěvek, který je určený ke krytí části nákladů na potřebnou péči. Podle PRŮŠI²⁹ je rozpočet na úhradu sociálních služeb tvořen přibližně jednou třetinou státního příspěvku, z jedné třetiny příspěvkem klientů a jednu třetinu by měl přispívat zřizovatel.

Nárok na příspěvek vzniká dnem, kdy se osoba stala být závislou na pomoci jiné osoby. Nárok na výplatu však vzniká tehdy, pokud je podána žádost o jeho přiznání. Závislost na pomoci jiné osoby je posuzována ve čtyřech stupních závislosti. Míra závislosti se odvíjí podle počtu úkonů, které uživatel není schopen zvládat a stanoví se na základě lékařského a sociálního vyšetření. Posuzuje se schopnost osoby pečovat o vlastní osobu a soběstačnost³⁰.

Zákon o sociálních službách rozlišuje čtyři stupně závislosti:

- **stupeň I (lehká závislost)** – osoba potřebuje pomoc z důvodu dlouhodobě nepříznivého stavu při více než 12 úkonech péče o vlastní osobu a soběstačnosti, u osoby do 18 let při více než 4 úkonech,
- **stupeň II (středně těžká závislost)** – osoba potřebuje pomoc z důvodu dlouhodobě nepříznivého stavu při více než 18 úkonech péče o vlastní osobu a soběstačnosti, u osoby do 18 let při více než 10 úkonech,

²⁸ PRŮŠA, L.: *Ekonomie sociálních služeb*, 2. vyd., Praha: ASPI, a.s., 2007. 180 s. ISBN 978-80-7357-255-6.

²⁹ PRŮŠA, L.: *Obce, města a výdaje na sociální a zdravotní služby* in KREBS, V.: *Sociální politika*, 3. vyd. Praha: ASPI 2005. 504 s. ISBN 80-7357-050-5.

³⁰ MATOUŠEK, O. a kol.: *Sociální služby. Legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*. 1. vyd. Praha: Portál, 2007. 183 s. ISBN 978-7367-310-9.

- **stupeň III (těžká závislost)** - osoba potřebuje pomoc z důvodu dlouhodobě nepříznivého stavu při více než 24 úkonech péče o vlastní osobu a soběstačnosti, u osoby do 18 let při více než 15 úkonech,
- **stupeň IV (úplná závislost)** - osoba potřebuje pomoc z důvodu dlouhodobě nepříznivého stavu při více než 30 úkonech péče o vlastní osobu a soběstačnosti, u osoby do 18 let při více než 20 úkonech ³¹.

Výše příspěvku je závislá na stupni závislosti na pomoci druhé osoby a na věku uživatele. Tab. č. 2.1 přehledně zobrazuje výši příspěvku v jednotlivých stupních závislosti na pomoci druhé osoby, která se odvíjí od věku uživatele.

Tab. č. 2.1 Výše příspěvku na péči

Stupeň závislosti	Osoby do 18 let věku (Kč)	Osoby starší 18 let (Kč)
Stupeň I (lehká závislost)	3 000	2 000
Stupeň II (středně těžká závislost)	5 000	4 000
Stupeň III (těžká závislost)	9 000	8 000
Stupeň IV (úplná závislost)	12 000	12 000

Zdroj: Zákon o sociálních službách, vlastní zpracování.

Z tab. č. 2.1 můžeme zjistit, že výše příspěvku pro osobu starší 18 let je v prvních třech stupních závislosti vždy o 1000 Kč nižší, než je částka příspěvku pro osobu mladší 18 let. Částka příspěvku ve stupni IV, úplné závislosti, je pro obě skupiny uživatelů shodná.

Pokud osoba splňuje podmínku, že se jedná o osobu, která je závislá na pomoci jiné osoby z důvodu nepříznivého zdravotního stavu a spadá do jedné ze čtyř definovaných závislostí na pomoci jiné osoby, má na tento příspěvek nárok. Dávka se vyplácí měsíčně.

³¹ § 8 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

3 Analýza hospodaření příspěvkové organizace v oblasti sociálních služeb

Analýza hospodaření bude aplikována na příspěvkovou organizaci Marianum, p.o. Obsahem této kapitoly je stručné zpracování toho, co je to příspěvková organizace, a dále se kapitola věnuje charakteristice organizace a poskytovaných služeb a jejich analýze. Je možno se zde dočíst o počtech uživatelů, personálním obsazení a úhradách za jednotlivé poskytované služby. Závěr kapitoly tvoří analýza hospodaření.

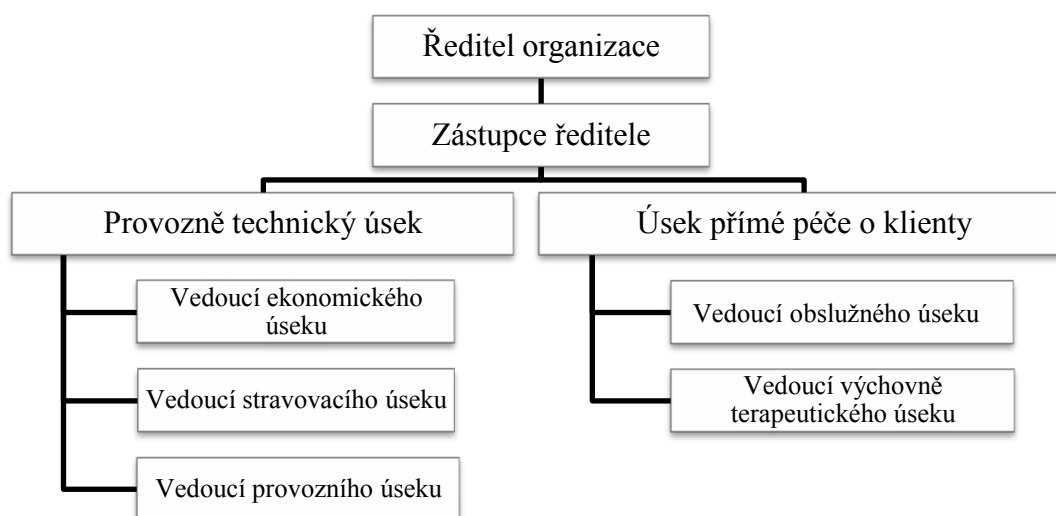
Příspěvková organizace je organizací veřejného sektoru a právnickou osobou zřízenou za účelem plnění svých cílů ve veřejném zájmu. Vzniká a zaniká rozhodnutím zřizovatele. V České republice je činnost příspěvkových organizací upravena zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů a dále zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. Zřizovateli jsou organizační složky státu nebo územní samosprávné celky. Činnost těchto organizací bývá zpravidla založena na neziskovém principu, působící zejména v oblasti školství a zdravotnictví. Zřizovatelé o založení vydávají zřizovací listinu. Organizace hospodaří s prostředky získanými vlastní hlavní činností, pro kterou byla organizace zřízena, a dále s peněžními prostředky získanými z rozpočtu svého zřizovatele. Majetek, který získá v průběhu své existence, se stává majetkem zřizovatele a organizace tento majetek pouze spravuje.

Charakteristika organizace

Marianum, p.o. je neziskovou organizací s právní subjektivitou poskytující sociální služby podle zákona o sociálních službách. Vznik Mariana je datován mezi léty 1907 – 1909 a vlastníkem objektu je Kongregace Dcer Božské Lásky. Zřizovatelem organizace je Moravskoslezský kraj. Její činnost je zaměřena na poskytování terénních, ambulantních a pobytových služeb osobám s mentálním a vícenásobným postižením³². Ředitelem příspěvkové organizace je Ing. Antonín Janýška. Organizační strukturu Mariana, p.o. znázorňuje obr. č. 3. 1.

³² *Marianum, příspěvková organizace* [on-line]. 2010. [cit. 28. 01. 2010]. Dostupné z: <http://www.marianum-opava.cz/default.aspx>.

Obr. č. 3. 1 Organizační schéma Mariana, p.o.

Zdroj: Vnitřní řád pro organizaci ústavu 3/2008, vlastní zpracování.

Budova Mariana sloužila jako ústav sociální péče od padesátých let 20. století. Žilo zde okolo 300 klientů, jejichž počet se postupem času snižoval. Důvodem snižování stavů v současné budově je transformace bydlení uživatelů ve velkém počtu na menší samostatnější domácnosti. Cílem této transformace je naučit uživatele samostatnému životu a schopnosti postarat se o sebe a své potřeby. Od roku 1991 se začalo naplno s transformací. První část uživatelů se přestěhovala do ústavu v Opavě na Mánesově ulici. Ve stávající budově došlo k rekonstrukci budovy spočívající ve zmenšení pokojů, kde dříve bydlelo až 25 obyvatel, na menší obytné pokoje po čtyřech lidech. Budovu Mariana obývá nyní (stav k 31. 12. 2009) 151 uživatelů. Dále byl vypracován projekt chráněného bydlení v Jakartovicích-Deštné, jehož realizace začala v roce 2005. K 1. lednu 2010 obývá chráněné bydlení všech 50 uživatelů, kteří k tomuto stěhování byli dlouho dobu připravováni. Mezi další úspěšně realizované projekty patří vytvoření dvou chráněných bytů v Opavě v Dostojevské ulici a třípokojový byt v Lepařově ulici, kde je poskytována služba podpory samostatného bydlení. Cílem zřizovatele je opustit stávající budovu a tudíž vybudovat nové prostory k bydlení pro zbývající uživatele v Opavě a okolí³³.

Hlavním cílem Mariana, p.o. je co největší snaha o začlenění uživatelů do normálního běžného života, kteří žijí lidé, bez jakéhokoliv postižení. Tohoto cíle chce dosáhnout prostřednictvím kvalitního personálu složeného především ze sociálních pracovníků a pracovníků v sociálních službách. Tito jim umožní stát se součástí vytvoření „domova“,

³³ JANÝŠKA, A.: Podmínky úspěšné transformace pobytového zařízení sociálních služeb Marianum, *Fórum sociální politiky - odborný recenzovaný časopis*, roč. 3 - 2009, č. 5, s. 28, ISSN 1802-5854.

ve kterém se budou cítit jako ve skutečném domově. Hlavní snaha spočívá nejen v přístupu pracovníků k uživatelům, ale také v samotné touze uživatelů po lepším, spokojenějším životě. Poskytovaná sociální služba nezahrnuje jen ubytování, stravu či zdravotní péči. Dává možnost uživatelům se projevit jak v pracovních dílnách, čili ukázat svou zručnost, tak naučit se osobní hygieně, samostatnosti nebo sebevědomému osobnímu projevu.

Sociální pracovníci musí při výkonu své práce dodržovat zásady etického kodexu. Zásady etického kodexu se týkají především vztahu ke klientovi, ale mimo jiné i vztahu pracovníka ke svému zaměstnavateli, kolegům, povolání či odbornosti. Podstatou etického kodexu ve vztahu ke klientovi je, že se pracovník nechová diskriminačně, věnuje se všem klientům se stejným nasazením, chrání lidská práva a respektuje soukromí svých klientů. Důležité je také vysvětlit klientovi jeho odpovědnost sám za sebe. Pracovník také dbá na dodržování práv klientů jak v oblasti poskytování služeb, na které mají nárok, tak na nediskriminaci, která vyplývá z Listiny základních práv a svobod³⁴.

Cílovou skupinou uživatelů, kterým jsou prostřednictvím Mariana, p.o. poskytovány sociální služby jsou osoby starší 18 let s mentálním nebo vícenásobným postižením, kdy jejich zdravotní stav neumožňuje bydlení v samostatné domácnosti. Marianum poskytuje sociální službu osobám všech čtyř stupňů závislosti na pomoci jiné osoby, které definuje zákon o sociálních službách.

3.1 Charakteristika poskytovaných služeb Mariana, p.o.

Marianum, p.o. je poskytovatelem čtyř druhů sociálních služeb podle zákona o sociálních službách. Jedná se o službu podpory samostatného bydlení, centrum denních služeb, chráněné bydlení a podpora samostatného bydlení. Služby jsou registrovány v Registru poskytovatelů sociálních služeb jako pět pracovišť. V hlavní budově na Rooseveltově ulici je poskytována služba domova pro osoby se zdravotním postižením a centrum denních služeb. V bytech na Dostojevského ulici a v Jakartovicích-Deštné je poskytována sociální služba chráněného bydlení. Služba podpory samostatného bydlení je poskytována v samostatném bytě v Lepařově ulici.

V domově pro osoby se zdravotním postižením Rooseveltova 47, (dále jen „domov“) Opava je ubytováno celkem 151 uživatelů (stav k 31. 12. 2009), kteří žijí v již dříve zmíněných upravených bytech. Byty byly upraveny tak, aby uživatelé měli k dispozici obývací místnost,

³⁴ *Etický kodex sociálních pracovníků České republiky* [on-line]. 2010. [cit. 29. 01. 2010]. Dostupné z: <http://socialnirevue.cz/item/eticky-kodex-socialnich-pracovniku-ceske-republiky>.

kuchyňku, sociální zařízení a pokoje. Mají také možnost trávit volný čas posezením na zahradě, navštěvovat terapie, výtvarnou, košíkářskou, stolařskou, tkalcovskou, keramickou dílnu či dílnu pro pracovní výchovu. Cílem poskytovaných sociálních služeb v domově je poskytnutí ubytování, stravy, pomoc při osobní hygieně, vedení k samostatnosti, poskytnutí odpovídající zdravotní péče, pomoc při domácích pracích a nákupu osobních potřeb. Vždy se však přihlíží ke schopnostem jedince a míře jeho postižení.

Centrum denních služeb Rooseveltova 47, Opava je centrem, kam dospělí lidé s mentálním postižením docházejí za sociální službou. Sociální služba je poskytována v samostatné budově zvané „Domeček“, nacházející se v areálu Mariana. V „Domečku“ je uživatelům vytvářeno přátelské prostředí, ve kterém mohou klienti zde docházející rozvíjet své dovednosti a tvůrčí schopnosti. Přitom jsou nabízeny také služby pro nácvik sociálních dovedností, samostatnosti a udržování a prohlubování rozumových a komunikačních schopností. Klientelu tvoří převážně muži. Sociální cílení mohou rozvíjet při opečovávání drobného domácího zvířectva, které se v „Domečku“ chová. Centrum denních služeb nenavštěvují jen uživatelé docházející z venku, ale také uživatelé domova pro osoby se zdravotním postižením. Setkávají se spolu a tím navazují nové přátelské vztahy. Centrum denních služeb nabízí širokou škálu trávení volného času a uspokojí potřeby a záliby všech uživatelů.

Služba *Chráněného bydlení* je poskytována v *Jakartovicích – Deštné 68* a na ulici *Dostojevského 1594/15 v Opavě*.

V *Jakartovicích – Deštné* je služba chráněného bydlení provozována ve třech samostatných budovách vystavěných z financí Moravskoslezského kraje. Služba je zde poskytována od 1. prosince 2008. Všechny tři budovy jsou rozděleny na byty se sociálním zařízením, obývacím pokojem, kuchyní a samostatnými pokoji. Budova „Růžovka“ má kapacitu 20 míst a obsahuje tři byty. Dva jsou určeny pro ženy a jeden pro muže. Budova je vybavena sušárnou a prádelnou, kde si uživatelé sami nebo s pomocí pracovníka perou. Druhá budova „U rozcestí“ má kapacitu 12 míst koncipovaných do dvou bytů. Jeden slouží ženám, druhý mužům. Uživatelé se zde starají o domácí mazlíčky, a tím je jim umožněno projevit své sociální cílení a možnost naučit se určité zodpovědnosti za živého tvora. Třetí budova „Na vyhlídce“ s kapacitou 18 míst je rozdělena do třech bytů. Dva byty obývají ženy, jeden byt muži. Všechny budovy hospodaří samostatně, uživatelé si sami nebo s pomocí pracovníků připravují snídaně, svačiny i večeře. Na obědy, které má v kompetenci personál kuchyně, uživatelé docházejí do společné jídelny. Všem uživatelům je k dispozici velká zahrada, kde

mohou příjemně trávit odpočinkem svůj volný čas. V chodu samostatných domácností napomáhá uživatelům celkem 19 pracovníků sociálních služeb. Další náplní práce těchto pracovníků je poskytování ubytování, pomoc při zajišťování stravy, zprostředkování kontaktu se sociálním prostředím, rozvíjení osobností jedinců, zajišťování dodržování práv uživatelů a především uspokojení potřeb a přání uživatelů.

Cílem služby *chráněného bydlení na ulici Dostojevského 1594/15* v Opavě je co největším rozsahu přiblížit bydlení uživatelům životu lidí běžného života. Jedná se o odloučené pracoviště Mariana, které sídlí v třípatrovém zrekonstruovaném domě. Uživatelé využívají dva byty, které mají dva dvoulůžkové pokoje, kuchyň a sociální zařízení. Cílem služby je zapojení uživatelů do pracovního procesu, tedy pracovního týdne, který se skládá z pěti pracovních dní a dvou dní pracovního volna. Zařízení obývá 8 uživatelů, tj. čtyři muži a čtyři ženy. Pomoc při chodu domácnosti, přípravě snídaní a večeří a ostatních potřebách uživatelů zajišťují tři pracovníci v sociálních službách. Obědy jim jsou dováženy z jídelny Mariana, p.o.

Služba *podpory samostatného bydlení* je poskytována na ulici Lepařova 1417/12 v Opavě ve zrekonstruovaném samostatném bytě. Byt je vybaven dvěma pokoji se samostatným sociálním zařízením, kuchyní a společenskou místností. Byt obývají tři ženy a služba je jim poskytována maximálně 4 hodiny denně. Cílem služby je co největší přiblížení jejich života běžnému životu lidí, kteří nejsou postiženi žádným handicapem. Uživatelé jsou zapojeni do pracovních činností v Marianu, což je jejich zaměstnání. Ve dnech pracovního volna se věnují svým zájmům.

3.2 Analýza poskytovaných služeb

K 31. 12. 2009 obývalo *domov pro osoby se zdravotním postižením* 151 osob. Stav se změnil k 1. 1. 2010, kdy dva z uživatelů odešli do místa trvalého bydliště svých opatrovníků. Služba byla v minulosti poskytována jako tzv. sociální péče v ústavu sociální péče s celoročním pobytem. Domov pro osoby se zdravotním postižením se dělí na pět úseků. Ekonomický úsek (administrativní a ekonomické činnosti), provozní úsek (technické a provozní činnosti), stravovací úsek (stravování), obslužný úsek (přímá péče) a výchovně – terapeutický úsek, který je věnován základní výchovné nepedagogické činnosti a pracovní akvizici. Počet uživatelů domova se v čase hodně měnil. Počet uživatelů služby domov pro osoby se zdravotním postižením Opava klesl v důsledku odchodu uživatele z pobytového zařízení během roku 2008 o 3 osoby, tj. z 215 osob na 212 osob, v důsledku změny služby klesl od 1. 12. 2008 z 212 na 188 osob, od 1. 1. 2009 dále na 177 osob, od 1. 11. 2009 na 151 osob,

a k 31. 12. 2009 ukončily pobyt další dvě osoby. Počet uživatelů v jednotlivých stupních závislosti znázorňuje tab. č. 3.1. Stav k 1. 1. 2010 je tedy 149 uživatelů. Personální obsazení je 122, 6 pracovního úvazku. Je nutné uvést, že uživatelé si hradí náklady na ubytování a stravu ze svých příjmů, tedy ze svého invalidního důchodu, a poskytovaná služba je jim hrazena státem, tj. z příspěvku na péči. Průměrná výše invalidního důchodu v Marianu, p.o. se pohybuje ve výši 8500 Kč/měs.

Tab. č. 3.1 Počet uživatelů domova pro osoby se zdravotním postižením k 31. 12. 2009

Závislost	Ženy	Muži
I. Stupeň	2	3
II. Stupeň	16	19
III. Stupeň	12	15
IV. Stupeň	47	37
Celkem	77	74

Zdroj: Závěrečná zpráva o činnosti a plnění úkolu příspěvkové organizace a odvěti sociálních věcí 2009, vlastní zpracování.

Maximální cena za ubytování a stravu je vyhláškou stanovena na 330 Kč/den, přičemž uživatelé musí zůstat nejméně 15 % z jeho příjmu. Do příjmu se nezapočítává příspěvek na péči. Výši cen za ubytování a stravu znázorňují tab. č. 3.2 a tab. č. 3.3. Měsíční úhrada nákladů na stravu je stanovena násobkem denní sazby a průměrného počtu dnů v měsíci 30, 42. Uživatel, který vlastní rozhlasový nebo televizní přijímač, hradí ze svých prostředků koncesionářský poplatek. Za odběr elektrické energie hradí měsíční paušální poplatek ve výši 30 Kč – televizní přijímač, ústavní chladnička – 15 Kč, za elektrickou energii 30 Kč.

Tab. č. 3.2 Ceny stravy

Strava	Cena (Kč/den)
Normální	115
Dietní	117
DIA	121

Zdroj: Interní materiály organizace, vlastní zpracování.

Tab. č. 3.3 Ceny za ubytování

Ubytování	Cena (Kč/den)
1 lůžkový pokoj	135
2 lůžkový pokoj	120
3 lůžkový pokoj	110
4-5 lůžkový pokoj	105
6 a vícelůžkový pokoj	100

Zdroj: Interní materiály organizace, vlastní zpracování.

Poskytování služby *chráněného bydlení Jakartovice – Deštné* bylo zahájeno v prosinci 2008, jako pobytová služba. K tomuto datu nastoupilo 24 uživatelů této služby. Kapacita se rozšířila k listopadu 2009, kdy přibylo dalších 26 uživatelů. Kapacita je k 31. 12. 2009 50 uživatelů. Jedná se o 30 žen a 20 mužů s celoročním pobytem. Počet uživatelů

v jednotlivých stupních závislosti znázorňuje tab. č. 3.4. Od 1. 12. 2009 do 31. 12. 2009 pracovalo v Jakartovicích-Deštné 8 pracovníků v sociálních službách. K 1. 11. 2009 narostl počet pracovníků v sociálních službách, z důvodu rozšíření kapacity chráněného bydlení, na 19 pracovníků.

Tab. č. 3.4 Počet uživatelů Chráněného bydlení-Deštné k 31. 12. 2009

Závislost	Ženy	Muži
I. Stupeň	3	2
II. Stupeň	9	7
III. Stupeň	13	9
IV. Stupeň	5	2
Celkem	30	20

Zdroj: Závěrečná zpráva o činnosti a plnění úkolu příspěvkové organizace a odvěti sociálních věcí 2009, vlastní zpracování.

Úhrada za bydlení je stanovena podle velikosti pokoje. Pokoje jsou dvoulůžkové a úhrada činila do 1. 11. 2009 135 Kč/den, a od 1. 1.2010 se snížila na 130 Kč/den. Měsíční úhrada stanovena násobkem denní sazby za bydlení a průměrným počtem dnů v měsíci (vypočteno z celkového počtu dnů v roce) tj. 30,42 dne. Stanovení výše úhrady za bydlení vychází z výše příjmů (invalidních důchodů) uživatelů. Uživatelům musí zůstat minimálně částka ve výši 12% pro zajištění osobních potřeb. Výši úhrad za stravu znázorňuje tab. č. 3.5.

Tab. č. 3.5 Ceny stravy

Strava	Cena (Kč/den)
Normální	115
Dietní	117
DIA	121

Zdroj: Interní materiály organizace, vlastní zpracování.

Poskytovaná služba je hrazena z příspěvku na péči. Sazby za poskytovanou službu jsou následující:

I.	5 Kč/hod.	70 Kč/den	2 000 Kč/měs.
II.	10 Kč/hod.	140 Kč/den	4 000 Kč/měs.
III.	20 Kč/hod.	280 Kč/den	8 000 Kč/měs.
IV.	30 Kč/hod.	420 Kč/den	12 000 Kč/měs.

Denní sazba je stanovena za 14 hodiny podpory, měsíční stanovena násobkem denní sazby příspěvku, tj. 30,42, ale maximálně však ve výši měsíčního příspěvku na péči podle jednotlivých stupňů závislosti.

Služba *chráněného bydlení-Dostojevského* je poskytována od 1. 1. 2009 a to jako pobytová služba. Dva dvoupokojové byty obývá celkem 8 uživatelů. Rozdělení uživatelů podle stupně závislosti znázorňuje tab. č. 3.6. Personální obsazení pro tuto službu činí 2,5 úvazku pracovníka v sociálních službách.

Tab. č. 3.6 Počet uživatelů Chráněného bydlení-Dostojevského k 31. 12. 2009

Závislost	Ženy	Muži
II. Stupeň	3	1
III. Stupeň	1	3
Celkem	4	4

Zdroj: Závěrečná zpráva o činnosti a plnění úkolu příspěvkové organizace a odvěti sociálních věcí 2009, vlastní zpracování.

Úhrada za bydlení je stanovena podle velikosti pokoje. Pokoje jsou dvoulůžkové a úhrada činí 130 Kč/den. Měsíční úhrada stanovena násobkem denní sazby za bydlení a průměrným počtem dnů v měsíci (vypočteno z celkového počtu dnů v roce) tj. 30,42 dne. Stanovení výše úhrady za bydlení vychází z výše příjmů (invalidních důchodů) uživatelů. Uživatelům musí zůstat minimálně částka ve výši 12% pro zajištění osobních potřeb. Výši úhrad za stravu znázorňuje tab. č. 3.7.

Tab. č. 3.7 Ceny stravy

Strava	Cena (Kč/den)
Normální	115
Dietní	117
DIA	121

Zdroj: Interní materiály organizace, vlastní zpracování.

Poskytovaná služba je hrazena z příspěvku na péči a sazby za poskytovanou službu jsou následující:

I.	5 Kč/hod.	70 Kč/den	2 000 Kč/měs.
II.	10 Kč/hod.	140 Kč/den	4 000 Kč/měs.
III.	20 Kč/hod.	280 Kč/den	8 000 Kč/měs.
IV.	30 Kč/hod.	420 Kč/den	12 000 Kč/měs.

Denní sazba je stanovena za 14 hodiny podpory, měsíční stanovena násobkem denní sazby příspěvku, tj. 30,42, ale maximálně však ve výši měsíčního příspěvku na péči podle jednotlivých stupňů závislosti.

Služba *podpory samostatného bydlení-Lepařova* je poskytována od 2. 1. 2009 jako terénní služba. Tuto službu využívají tři klientky s celoročním pobytem. Dvě ženy jsou zařazeny do I. stupně závislosti a jedna žena má III. stupeň závislosti. Personální obsazení je 0,5 úvazku pracovníka v sociálních službách. Strava je zajišťována v jídelně Mariana a to jen jedno jídlo denně a to oběd. Ceny za oběd znázorňuje tab. č. 3.8, ceny za ubytování jsou obsahem tab. č. 3.9.

Tab. č. 3.8 Ceny stravy

Strava	Cena (Kč/oběd)
Normální	55
Dietní	56
DIA	58

Zdroj: Interní materiály organizace, vlastní zpracování.

Tab. č. 3.9 Ceny za ubytování

Ubytování	Cena (Kč/den)
1 lůžkový pokoj	140
2 lůžkový pokoj	130

Zdroj: Interní materiály organizace, vlastní zpracování.

Poskytovaná služba je hrazena z příspěvku na péči a v jednotlivých stupních závislosti činí:

- I. 25 Kč/hod. – 4 hod. x 25 Kč v pracovní dny = 2 000/měs.
- II. 50 Kč/hod. – 4 hod. x 50 Kč v pracovní dny = 4 000/měs.
- III. 100 Kč/hod. – 4 hod. x 100 Kč v pracovní dny = 8 000/měs.

Měsíční úhrada je stanovena násobkem denní sazby za bydlení a průměrným počtem dnů v měsíci (vypočteno z celkového počtu dnů v roce) tj. 30,42 dne. Stanovení výše úhrady za bydlení vychází z výše příjmů (invalidních důchodů) uživatelů. Uživatelům musí zůstat minimálně částka ve výši 12% pro zajištění osobních potřeb.

Služba *centra denních služeb* je poskytována od roku 2007 jako ambulantní služba. V roce 2009 byla tato služba využívána 13 klienty. Tab. č. 3.10 znázorňuje počet mužů a žen v jednotlivých stupních závislosti.

Tab. č. 3.10 Počet uživatelů Centra denních služeb k 31. 12. 2009

Závislost	Ženy	Muži
II. Stupeň	1	5
III. Stupeň	4	2
IV. Stupeň	0	1
Celkem	5	8

Zdroj: Závěrečná zpráva o činnosti a plnění úkolu příspěvkové organizace a odvěti sociálních věcí 2009, vlastní zpracování.

Poskytovaná služba je hrazena z příspěvku na péči a v jednotlivých stupních se sazby pohybují následovně:

I.	5 Kč/hod.	40Kč/den	840 Kč/měs.
II.	10 Kč/hod.	80 Kč/den	1 680 Kč/měs.
III.	20 Kč/hod.	160 Kč/den	3 360 Kč/měs.
IV.	30 Kč/hod.	240 Kč/den	5 040 Kč/měs.

Denní sazba je stanovena za 8 hodin pobytu v zařízení. Měsíční úhrada je stanovena násobkem denní sazby a průměrného počtu pracovních dnů v měsíci, tzn. 21 dnů.

V případě, že uživatel nepobývá v zařízení celý stanovený měsíc, nebo nevyužije každodenní stravu, je mu tato částka vrácena. Částka se vyplácí měsíčně zpětně. Příkladem může být například to, že uživatel jede na pár dní v měsíci ke svým opatrovníkům. V těchto případech je realizována vratka stravného ve výši cen surovin, a při pobytu mimo zařízení se vrací část příspěvku na péči. Do 30 dní za rok je vypláceno 50 % příspěvku na péči, nad 30 dní se příspěvek nevrací a vrací se jen částka zaplacená za stravu (suroviny). Vratku obdrží opatrovník, kterému se částka připisuje buďto na depozitní účet uživatelů nebo je jim vyplácena prostřednictvím složenky.

Pro další užití bude použito průměrné procento důchodu, které musí uživateli zůstat, po zaplacení ubytování a stravy, ve výši 13,5% (tj. $(15\% + 12\%) / 2$).

3.3 Analýza hospodaření

Hospodaření je pojem v ekonomii, který zahrnuje ekonomické činnosti, jako je plánování, organizace, výroba, prodej nebo investování. Aby hospodaření organizace bylo úspěšné, je nutné optimálně využívat zdroje, které jsou k dispozici a účelně vynakládat finanční prostředky. Finanční hospodaření příspěvkové organizace, kdy zřizovatelem je územní samosprávný celek, se řídí zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. Ekonomické činnosti nevykonává jedna osoba, ale činnosti jsou rozděleny. Ekonomickou stránku organizace zpracovává hlavní ekonomka a hlavní účetní.

Hospodaření organizace zjistíme z výsledku hospodaření, který je rozdílem mezi náklady a výnosy. Hlavním zdrojem příjmů organizace jsou dotace ze státního rozpočtu. Jak již bylo dříve zmíněno, na dotaci ze státního rozpočtu nevzniká právní nárok, tudíž nemusí být vždy poskytnuta. Druhým nejvyšším příjmem je příspěvek na péči, ze kterého je hrazena služba

uživatelům. Celkové příjmy organizace zahrnují příjmy, získané za stravu a ubytování, které si uživatelé hradí ze svých příjmů (invalidní důchod), dále z příspěvku na péči, případné dotace ze státního rozpočtu a ostatních příjmů.

Organizace poskytující sociální služby jsou *financovány vícezdrojově*. Tento způsob financování upravuje zákon o sociálních službách, kdy hlavním zdrojem financování sociálních služeb a nákladů s nimi spojených (běžné výdaje), jsou dotace ze SR. Podle ustanovení § 28 odst. 1 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů, příspěvková organizace hospodaří především s finančními prostředky přijatými z rozpočtu svého zřizovatele, neboť zřizovatel poskytuje své příspěvkové organizaci příspěvek na provoz (§ 28 odst. 2) a investiční dotaci do jejího investičního fondu³⁵.

Dále také může obdržet účelový příspěvek od úřadů práce. Pro krytí nákladů, spojených s poskytovanou sociální službou, organizace dostává na každého uživatele příspěvek na péči. Náklady na stravu a ubytování si uživatelé hradí sami ze svých invalidních důchodů. Cizím zdrojem krytí jsou dotace z MPSV nebo od zřizovatele a jako vlastní zdroj krytí můžeme považovat platby od uživatelů za ubytování a stravu.

Provoz a hlavní činnost je financována z více zdrojů. Každoročně je sestavován rozpočet na následující kalendářní rok jako vyrovnaný. Zastupitelstvo kraje musí takto sestavený rozpočet projednat, a buď ho schválí, nebo vrátí zpět na přepracování organizaci. Každý rok je řešena otázka objemu vlastních zdrojů a potřeby zajištění krytí nákladů z cizích zdrojů.

Marianum, p.o. získává největší část finančních prostředků z Ministerstva práce a sociálních věcí. Jedná se o účelové dotace, které slouží k pokrytí nákladů, které nelze pokrýt z důchodů uživatelů a příspěvku na péči. Dotace z MPSV je prostřednictvím krajů přerozdělovány jednotlivým subjektům, které jako územní celek zřizuje. Na čerpání dotací každý rok MPSV vydává metodiku pro čerpání dotací: Způsob a použití prostředků ze státní dotace. Organizace musí vynakládat prostředky v souladu s touto metodikou. Dotace se musí buď vyčerpat do nuly, nebo se musí vrátit. Dotace tvoří asi 30 % výnosů Mariana.

Příspěvkové organizace zřizují *peněžní fondy*. Jedná se o rezervní fond, jehož zdrojem je zlepšený VH nebo dary a používá se na úhradu zhoršeného VH nebo na rozvoj činnosti. Dalším fondem je fond investiční, kdy hlavním zdrojem jsou odpisy majetku a investiční

³⁵ Finanční vztah mezi zřizovatelem a příspěvkovou organizací [on-line]. 2010. [cit. 24. 3. 2010]. Dostupné z: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?PubID=8140&TypeID=2>.

dotace od zřizovatele a užívá se pro pokrytí investičních výdajů. Fond odměn je naplňován prostředky ze zlepšeného VH a fond kulturních a sociálních potřeb, jehož zdrojem jsou mzdové prostředky. Použitelnost fondu odměn je dána tím, že se o jeho prostředky zvyšuje možnost výplat mezd a odměn, jakou dávají příspěvkové organizaci právní předpisy upravující mzdovou regulaci. Podle ustanovení § 32 odst. 3 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů, se z fondu odměn hradí odměny zaměstnancům, přičemž přednostně se z fondu odměn hradí případné překročení prostředků na platy, jehož výše se zjišťuje podle nařízení vlády č. 447/2000 Sb., o způsobu usměrňování výše prostředků vynakládaných na platy a na odměny za pracovní pohotovost zaměstnanců odměňovaných podle zákona o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech ³⁶. Marianum zřizuje všechny čtyři tyto fondy. Zlepšené výsledky hospodaření jsou převáděny do fondu odměn a do fondu rezervního.

Prostředky fondu kulturních a sociálních potřeb jsou vedeny na samostatném účtu, odděleně od provozních prostředků. Po dohodě s odborovou organizací se vedení organizace dohodlo přispívat z tohoto fondu na příspěvek na penzijní připojištění (ve výši 250 Kč/měs.), na příspěvek na stravování (při odběru oběda ve výši 11 Kč a na večeři 5 Kč), kdy se příspěvek účtuje měsíčně pozadu za odebranou stravu. Dále jsou z tohoto fondu vypláceny odměny, příspěvky na kulturní akce nebo sociální výpomoci ³⁷.

Podle ustanovení § 28 odst. 1 a 6 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, účetní jednotky, které hospodaří s majetkem územních samosprávných celků, není-li dále stanoveno jinak, o něm účtují a odpisují v souladu s účetními metodami, přičemž jsou povinny sestavovat odpisový plán, na jehož podkladě provádějí odpisování majetku v průběhu jeho používání. Uvedený majetek se odpisuje jen do výše jeho ocenění v účetnictví. ³⁸ Příspěvkové organizace vytvářejí *hlavní a doplňkovou činnost*. Hlavní činnost je taková činnost, pro kterou byla daná organizace zřízena. Doplňková činnost může být buď zisková, nebo ztrátová. Podle ustanovení § 27 odst. 2 písm. g) zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů, zřizovatel ve zřizovací listině vymezení okruhy *doplňkové činnosti* navazující na hlavní účel příspěvkové organizace, kterou

³⁶ Čerpání fondu odměn příspěvkové organizace [on-line]. 2010. [cit. 24. 3. 2010]. Dostupné z: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?PubID=8176&TypeID=2>.

³⁷ Ústav sociální péče pro mládež s mentálním postižením – Marianum, příspěvková organizace: *Dodatek č. 4 ke Směrnici č. 13/2004 – Podmínky pro používání FKSP*.

³⁸ Investiční fond příspěvkové organizace [on-line]. 2010. [cit. 24. 3. 2010]. Dostupné z: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?PubID=46983&TypeID=2>.

jí zřizovatel povolí k tomu, aby mohla lépe využívat všechny své hospodářské možnosti a odbornost svých zaměstnanců. Tato činnost nesmí narušovat plnění hlavních účelů organizace a sleduje se odděleně. Účelem povolení resp. vymezení doplňkové činnosti příspěvkové organizaci v její zřizovací listině je zájem zřizovatele, ale i příspěvkové organizace, o co nejlepší využití veškerého ekonomického potenciálu příspěvkové organizace, který má ve svěřeném majetku i v odborné způsobilosti svých pracovníků. Pokud příspěvková organizace vytváří ve své doplňkové činnosti zisk, může jej použít jen ve prospěch své hlavní činnosti. Zřizovatel může organizaci povolit jiné využití tohoto zdroje (§ 28 odst. 3 zákona č. 250/2000 Sb.). V případě, že zřizovatel své příspěvkové organizaci v její zřizovací listině vymežil okruhy doplňkové činnosti, učinil tak s vědomím, že tato doplňková činnost nebude ztrátová, ale naopak se sníží její neziskovost z hlavní činnosti. Z tohoto důvodu má použití zisku neziskové činnosti pro činnost hlavní přednost. V žádném případě by neměl zřizovatel příspěvkové organizaci povolit doplňkovou činnost, která by byla ztrátová a jejichž ztráta by tedy musela být hrazena z prostředků na hlavní činnost organizace.³⁹ Marianum nevytváří žádnou doplňkovou činnost, pouze se věnuje své hlavní činnosti. Výjimkou je rok 2009, kdy organizace vykazovala kladnou doplňkovou činnost. Jednalo se konkrétně o praní prádla pro jinou organizace.

³⁹ Doplňková činnost příspěvkové organizace [on-line]. 2010. [cit. 24. 3. 2010]. Dostupné z: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?PubID=8257&TypeID=2>.

4 Zhodnocení hospodaření příspěvkové organizace v oblasti sociálních služeb

Tato část bakalářské práce se věnuje zhodnocení hospodaření Mariana, p.o. v jednotlivých letech 2007 - 2009, zpracování objemů přijatých dotací, výši příspěvku na péči, přijatých darů a úhrad uživatelů. Dále je kapitola zaměřena na zhodnocení vývoje počtu pracovníků a vynaložených prostředků na platy a závěr kapitoly je věnován shrnutí hospodaření Mariana, p.o. jako celku. Důvodem volby tříletého časového období (2007 – 2009) je platnost nového zákona od 1. 1. 2007, a to zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. Před vydáním tohoto zákona se Marianum, p.o. řídila zákonem č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, vyhláškou 83/93 Sb., o stravování v zařízeních sociální péče, a vyhláškou 82/1993 Sb., o úhradách za pobyt v zařízeních sociální péče, podle kterých poskytovala pouze sociální péči v ústavu sociální péče s celoročním pobytem. Zákon o sociálních službách definoval druhy sociálních služeb. Do konce roku 2006 byly uživatelům vypláceny příplatky pro bezmocnost, a byly pouze tři stupně bezmocnosti, a to částečná, převážná a úplná bezmocnost, a když vstoupil v platnost nový zákon o sociálních službách, tak se stupně bezmocnosti automaticky překlápěly na stupně závislosti. Jelikož ale stupně závislosti byly čtyři, organizace tím pádem přistoupila k přehodnocování stupně závislosti i některých uživatelů. Marianum, p.o. se také zapojila do transformace sociálních služeb, což je hlavním cílem MPSV. Cílem transformace je humanizace (polidštění), transformace (přeměna, přetvoření), deinstitucionalizace (rozdělení na menší celky).

4.1 Zhodnocení hospodaření v roce 2007

Marianum, p.o. v rámci transformace sociálních služeb podle nového zákona zavedla od roku 2007 dvě služby. Jedná se o službu domova pro osoby se zdravotním postižením a službu centra denních služeb. Tab. č. 4.1 znázorňuje celkové výnosy (54 656 tis. Kč) a náklady (51 870 tis. Kč), kterých organizace dosáhla jako celek za jednotlivé služby. Výsledek hospodaření domova byl vysoce ziskový a to necelých 3,5 mil. Kč. Příčinou takto vysokého výsledku hospodaření je přehodnocení stupně závislosti u 43 uživatelů v průběhu uplynulého roku 2007. Rozhodnutí o stanovení výše příspěvku na péči byla vydána ve druhém pololetí a dlužné peníze přicházely nepravidelně v nepředvídatelné výši. Z toho důvodu nebylo možné tyto prostředky hospodárně využít. Výsledek hospodaření centra denních služeb má zápornou hodnotu (- 652 tis. Kč), jelikož na tuto službu nebyla poskytnuta dotace samostatně. Žádost

o dataci se podává vždy půl roku před začátkem roku. Služba nebyla v té době ještě registrovaná, proto nebylo možné využít dotaci. Možným řešením vyrovnanosti rozpočtu je zvýšení zájmu dalších uživatelů o tuto službu a navýšení úhrad za služby v roce 2008. Za celou organizaci byl vykázán výsledek hospodaření ve výši 2 786 tis. Kč, z toho bylo 2 500 tis. Kč (90 % zisku) převedeno do rezervního fondu a 286 tis. Kč (10 % zisku) do fondu odměn.

Tab. č. 4.1 Výsledek hospodaření za jednotlivé služby k 31. 12. 2007

Druh sociální služby	Náklady (tis. Kč)	Výnosy (tis. Kč)	Výsledek hospodaření (tis. Kč)
Domov pro osoby se zdravotním postižením	51 082	54 520	3 438
Centrum denních služeb	788	136	- 652
Celkem	51 870	54 656	2 786

Zdroj: Závěrečná zpráva o činnosti a plnění úkolu příspěvkové organizace kraje a odvětví sociálních věcí 2007, vlastní zpracování.

Z tab. č. 4.2 je patrné, že příspěvek na péči činil celkem 11 375 tis. Kč a dotace ze SR přes 27 mil. Kč. Vzhledem k tomu, že průměrný invalidní důchod uživatelů se pohybuje kolem 8 500 Kč, a když se tato částka, ponížená o 13,5%, které musí uživatel průměrně zůstat, vynásobí počtem uživatelů Mariana v r. 2007, tj. $224 \times (8500 - 13,5\% \text{ z } 8500) \times 12 \text{ měs.} = 19\,762\,176$ Kč zjistíme, že uživatel s takto vysokým průměrným důchodem je schopen si sám zaplatit stravu a ubytování ze svého invalidního důchodu. Součet příjmů z ubytování a stravy je 14 262 tis. Kč.

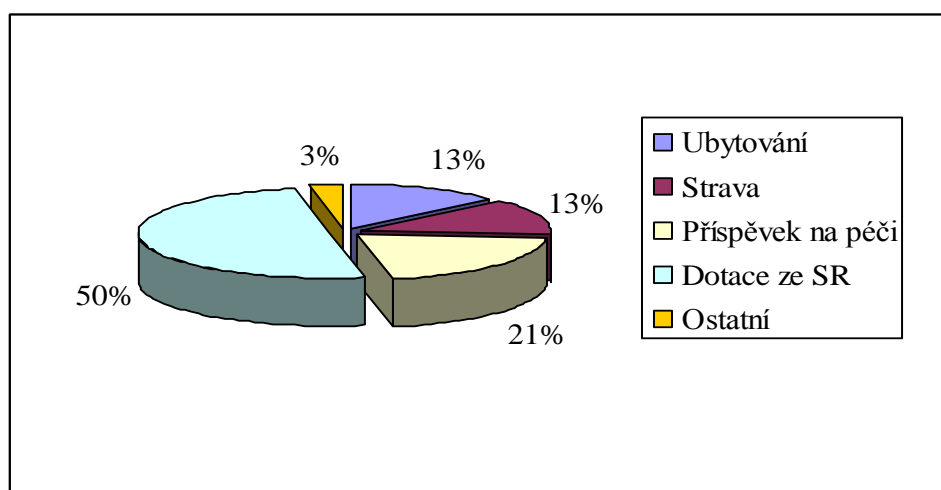
Tab. č. 4.2 Výnosy (v tis. Kč) k 31. 12. 2007

Poskytovaná služba	Domov pro osoby se zdravotním postižením	Centrum denních služeb	Celkem
Ubytování	7 116	-	7 116
Strava	7 146	67	7 213
Příspěvek na péči	11 311	64	11 375
Dotace ze SR	27 410	-	27 410
Ostatní	1 537	5	1 542

Zdroj: Interní materiály, vlastní zpracování.

Podíl jednotlivých výnosů na celkových výnosech organizace za rok 2007 znázorňuje graf. č. 4.1. Z grafu je patrné, že nejvyšším zdrojem výnosů byly dotace ze SR, které činí 50 % veškerých výnosů organizace. Příspěvek na péči tvoří necelou čtvrtinu (21 %) výnosů.

Graf č. 4.1 Výnosy za rok 2007

Zdroj: Vlastní zpracování.

4.2 Zhodnocení hospodaření v roce 2008

V roce 2008 se dvě poskytované služby z roku 2007 rozšířily v prosinci tohoto roku o další službu a to o Chráněné bydlení v Deštné. Jak je zřejmé z tab. č. 4.3 nově zavedená služba chráněného bydlení vykazovala, stejně tak jako služba domova, kladný výsledek hospodaření. Služba centra denních služeb opět (stejně jako v předešlém roce 2007) vykazovala ztrátu ve výši 365 tis. Kč. Služba chráněného bydlení v Deštné byla poskytována pouze jeden měsíc. Podrobné rozpracování výnosů této služby jsou zahrnuty ve výnosech služby domova. Celkový výsledek hospodaření za celou organizaci je však 619 tis. Kč a tyto prostředky byly rozděleny do fondu odměn ve výši 400 tis. Kč (65 % zisku) a do rezervního fondu ve zbývající částce 219 tis. Kč (35 % zisku).

Tab. č. 4.3 Výsledek hospodaření za jednotlivé služby k 31. 12. 2008

Druh sociální služby	Náklady (tis. Kč)	Výnosy (tis. Kč)	Výsledek hospodaření (tis. Kč)
Domov pro osoby se zdravotním postižením	50 828	51 760	932
Chráněné bydlení Jakartovice Deštné	763	815	52
Centrum denních služeb	594	229	-365
Celkem	52 185	52 804	619

Zdroj: Závěrečná zpráva o činnosti a plnění úkolu příspěvkové organizace a odvětví sociálních věcí 2008, vlastní zpracování.

Celkové výnosy činily 52 804 tis. Kč. Z toho nejvyšší položky výnosů, jež je patrné z tab. č. 4.4, tvoří dotace ze SR (20 448 tis. Kč) a příspěvek na péči (15 191 tis. Kč). Oproti roku

2007 se příjem z příspěvku na péči zvýšil o 20 %. Součet úhrad uživatelů za ubytování a stravu činí 15 767 tis. Kč. Pokud se vynásobí průměrný důchod uživatele (8500 Kč poníženým o % z důchodu, které jim musí zůstat po zaplacení ubytování a stravy) počtem uživatelů a počtem kalendářních měsíců v roce (tj. $7352 \times 224 \times 12 = 19\,762\,176$ Kč) dojde se k výsledku, že uživatelé jsou schopni si ze svých důchodů ubytování a službu zaplatit.

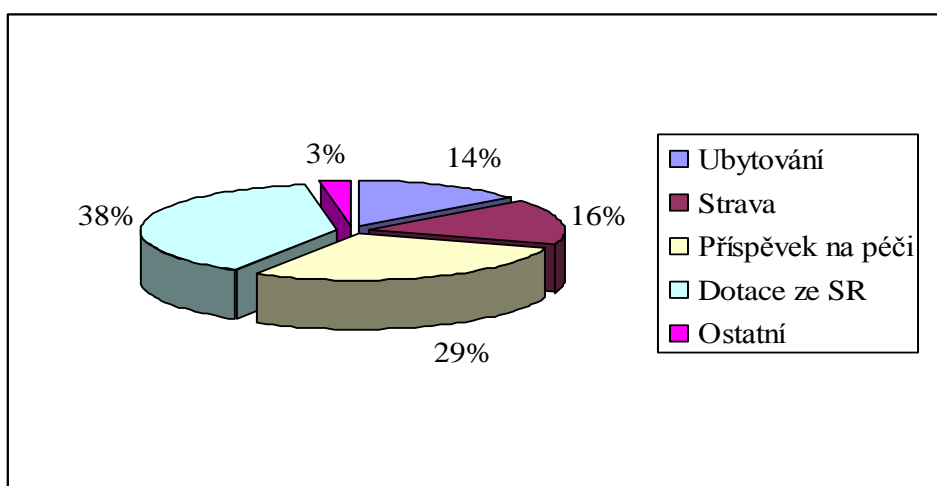
Tab. č. 4.4 Výnosy (v tis. Kč) k 31. 12. 2008

Poskytovaná služba	Domov pro osoby se zdravotním postižením	Centrum denních služeb	Celkem
Ubytování	7 510	-	7 510
Strava	8 156	101	8 257
Příspěvek na péči	15 050	141	15 191
Dotace ze SR	19 924	564	20 488
Ostatní	1 350	9	1 359

Zdroj: Interní materiály organizace, vlastní zpracování.

Podíl jednotlivých výnosů na celkových výnosech je patrný z grafu č. 4.2. Největším zdrojem výnosů jsou dotace (38 %), ale jsou jen o 9 % vyšší než výnos z příspěvku na péči, který činí 29 % z celkových výnosů.

Graf č. 4.2 Výnosy za rok 2008

Zdroj: Vlastní zpracování.

4.3 Zhodnocení hospodaření v roce 2009

Rok 2009 je rokem dalšího růstu počtu poskytovaných služeb. Ke třem dosud registrovaným službám přibýly další dvě registrované služby. Jedná se o službu chráněného bydlení Dostojevského a podpory samostatného bydlení. Nejvyšší výsledek hospodaření, jak je patrné z tab. č. 4.5 vykazoval domov pro osoby se zdravotním postižením ve výši 1 243 tis. Kč

a kladný výsledek měla taky služba podpory samostatného bydlení. Ostatní tři poskytované služby vykazovaly ztrátu. Chráněné bydlení Dostojevského vykazovalo ztrátu 153 tis Kč, chráněné bydlení Jakartovice Deštné ztrátu 718 tis. Kč a služba centra denních služeb ztrátu 54 tis. Kč. Důvodem ztrátovosti je to, že v době, kdy je možno žádat o dotaci na službu, tj. v polovině roku, tyto dvě služby (chráněné bydlení Deštné – registrace u MPSV k 27. 11. 2008 a chráněné bydlení Dostojevského – registrace u MPSV k 7. 12. 2008), nebyly ještě registrovány. Z toho vyplývá, že nebylo možno zažádat o dotaci a služby měly ztrátový výsledek hospodaření. Na službu centra denních služeb dotace sice poskytnuta byla, ale ne tak velká, aby pokryla veškeré náklady s touto službou spojené. Celkový výsledek hospodaření byl však kladný (329 tis. Kč), a byl rozdělen do fondu odměn, ve výši 80 500 Kč (24 % zisku), a do rezervního fondu ve výši 248 500 Kč (76 % zisku). Z celkového výsledku hospodaření činila nepatrnou část doplňková činnost, znějící na částku 6 700 Kč.

Tab. č. 4.5 Výsledek hospodaření za jednotlivé služby k 31. 12. 2009

Druh sociální služby	Náklady (tis. Kč)	Výnosy (tis. Kč)	Výsledek hospodaření (tis. Kč)
Domov pro osoby se zdravotním postižením	49 756	50 999	1 243
Podpora samostatného bydlení	319	330	11
Chráněné bydlení Dostojevského	1 365	1 212	-153
Chráněné bydlení Jakartovice-Deštné	5 195	4 477	-718
Centrum denních služeb	884	830	-54
Celkem	57 519	57 848	329

Zdroj: Závěrečná zpráva o činnosti a plnění úkolu příspěvkové organizace a odvětví sociálních věcí 2009, vlastní zpracování.

Celkové výnosy činily 57 848 tis. Kč. Z tab. č. 4.6 je zjevné, že nejvyšší příjmy plynuly z příspěvku na péči, které činily 19 937 tis. Kč. Příjem z příspěvku na péči se oproti roku 2008 zvýšil o 19 %, z důvodu přehodnocení stupně závislosti u uživatelů. Druhým nejvyšším příjmem byly dotace ze SR ve výši 18 785 tis. Kč. Ve dvou předešlých letech byly vždy dotace vyšší než příspěvek na péči. Důvodem zřejmě je to, že nebyla poskytnuta samostatná dotace na tři poskytované služby, a to konkrétně na chráněné bydlení Deštné, chráněné bydlení Dostojevského a na službu podpory samostatného bydlení. Suma úhrad za ubytování a stravu uživatelům činí celkem 17 093 tis. Kč.

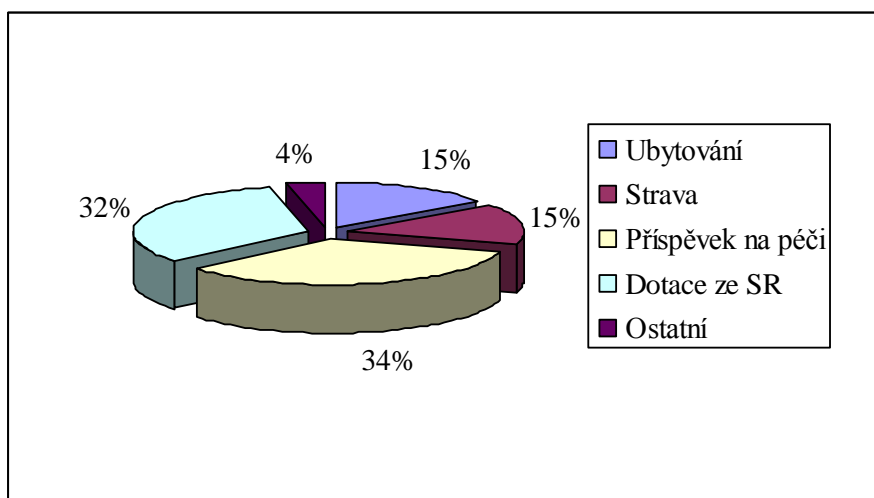
Tab. č. 4.6 Výnosy (v tis. Kč) za rok 2009

Poskytovaná služba	Domov pro osoby se zdravotním postižením	Centrum denních služeb	Podpora samostatného bydlení	Chráněné bydlení Dostojevského	Chráněné bydlení Deštné	Celkem
Ubytování	6 724	-	145	329	1 251	8 449
Strava	7 032	106	53	322	1 131	8 644
Příspěvek na péči	17 077	157	132	521	2 050	19 937
Dotace ze SR	18 225	560	-	-	-	18 785
Ostatní	1 941	7	-	40	44	2 032

Zdroj: Interní materiály organizace, vlastní zpracování.

Podíl jednotlivých výnosů na celkových výnosech roku 2009 znázorňuje graf. č. 4.3. Jak je patrné z grafu, příspěvek na péči, který činil 34 % veškerých příjmů organizace je jen o 2 % vyšší, než příjmy z dotací ze SR, které byly ve výši 32 %. Příjmy za ubytování a stravu jsou vyrovnané a činí každé z nich 15 % z celkových výnosů.

Graf č. 4.3 Výnosy za rok 2009

Zdroj: Vlastní zpracování.

4.4 Dotace a veřejná finanční podpora

Pro rok 2007 nebyla poskytnuta *dotace* na podporu sociálních služeb pro službu centra denních služeb, ale pouze pro službu domova. Kromě toho byla poskytnuta zřizovatelem investiční dotace ve výši 112 tis. Kč a příspěvek na provoz a účelový příspěvek od úřadů práce 15 tis. Kč. Účelová dotace do investičního fondu byla použita na nákup bubnového sušiče. V roce 2008 byla poskytnuta dotace na obě provozované služby ve výši necelých

20 mil. Kč. Investiční dotace ve výši 2 100 tis. Kč byla použita na rekonstrukci Chráněného bydlení Dostojevského a dotace ve výši 200 tis. Kč sloužila k vypracování objemové studie Čajkovského. Účelový příspěvek od úřadů práce poskytnut nebyl, ale příspěvek na provoz činil 26 tis. Kč. Dále byla poskytnuta účelová dotace od zřizovatele ve výši 28 tis. Kč a od Magistrátu města Opavy finanční prostředky na zakoupení Boča koulí ve výši 20 tis. Kč. Rok 2009 není spojen s žádnými investičními akcemi, ale byla poskytnuta účelová dotace od zřizovatele ve výši 400 tis. Kč. Z tab. č. 4.7 je patrné, že nejvyšší dotace na podporu sociálních služeb byly poskytnuty v roce 2007. Vývoj dotací má klesající průběh. Ministerstvo práce a sociálních věcí tlačí na to, aby Marianum, p.o. zvyšovalo úhrady od uživatelů. Trend v sociálních službách je takový, že služby by se měly stát samofinancovatelnými a aby nemusela být poskytována dotace. Jak je z rozboru dotací patrné, dotace v jednotlivých letech nejsou stejně vysoké a přiděly do investičního fondu, či příspěvek na provoz je závislý na tom, jaký byl výsledek hospodaření v předcházejícím roce. Výše finančních výpomocí je závislá na tom, z jaké části je organizace schopna si z vlastních finančních prostředků uhradit provozní náklady.

Tab. č. 4.7 Přijaté dotace na podporu sociálních služeb jednotlivých druhů služeb v letech 2007 – 2009

Druh sociální služby	Dotace MPSV v r. 2007 (tis. Kč)	Dotace MPSV v r. 2008 (tis. Kč)	Dotace MPSV v r. 2009 (tis. Kč)
Domov pro os. se zdr. post.	27 410	19 244	18 225
Centrum denních služeb	-	564	560
Celkem	27 410	19 808	18 785

Zdroj: Interní materiály organizace, vlastní zpracování.

Příspěvek na péči je druhým nejdůležitějším zdrojem příjmů organizace. Výše příspěvku na péči se ve IV. stupni závislosti změnil k 1. 8. 2009 z 11 tis. Kč na 12 tis. Kč na osobu za měsíc. Vývoj počtu uživatelů v jednotlivých stupních závislosti znázorňuje tab. č. 4.8. Oproti roku 2007 se v roce 2008 počet uživatelů změnil nejvíce ve IV. stupni závislosti, a zvýšil se o 51 uživatelů. Ke změně došlo také v roce 2009, kdy byl stupeň závislosti přehodnocen v prvním (snížil se o 44 uživatelů), třetím (zvýšení o 37 uživatelů) a čtvrtém stupni závislosti, kdy počet narostl o 17 uživatelů.

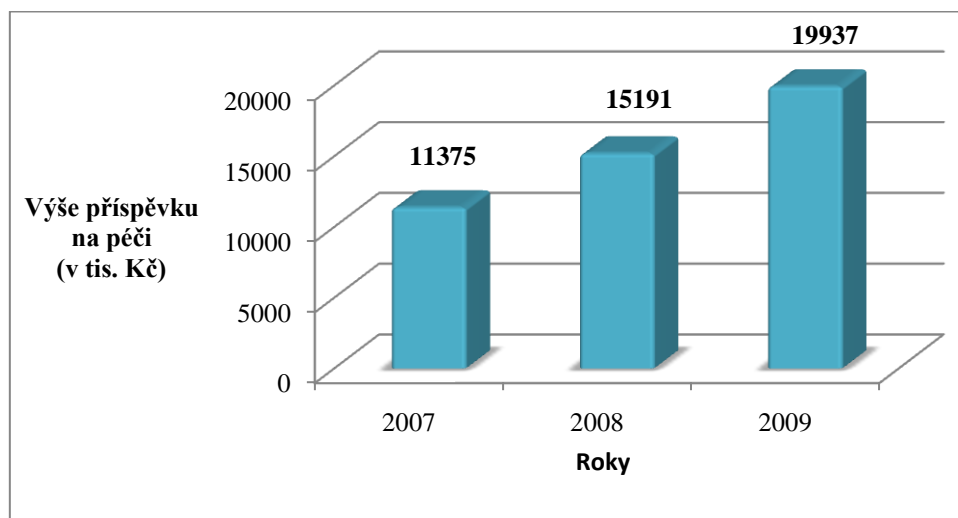
Tab. č. 4.8 Vývoj počtu uživatelů v jednotlivých stupních závislosti v letech 2007 - 2009

	1. stupeň	2. stupeň	3. stupeň	4. stupeň	Celkem
2007	12	85	96	24	217
2008	56	70	23	75	224
2009	12	61	60	92	225

Zdroj: Interní materiály organizace, vlastní zpracování.

V roce 2007 bylo 217 příjemců příspěvku na péči. Dalších 7 uživatelů služby nebylo zařazeno do žádného stupně závislosti na pomoci druhé osoby. Tito uživatelé využívali služby Centra denních služeb a jednalo se o 5 uživatelů s kombinovaným zdravotním postižením, a 2 osoby se zdravotním postižením a s psychiatrickou diagnózou. V roce 2008 narostl počet příjemců příspěvku na 224 osob, a další jedna osoba pobývala v domově bez přiznaného příspěvku. V roce 2009 příspěvek pobíralo všech 225 osob. Počty uživatelů v jednotlivých stupních závislosti se v jednotlivých letech liší. Graf č. 4.4 představuje vývoj obdržených finančních prostředků organizace z příspěvku na péči za sledované období. Jak je z tohoto grafu patrné, příjmy jsou rok od roku vyšší. Důvodem je měnící se stupně závislosti u uživatelů. Důsledkem zvýšení příspěvku ve IV. stupni závislosti od osmého měsíce roku 2009 (tj. 5 měsíců) se předpokládaný příjem zvýšil o 460 tis. Kč (tzn. 92 uživatelů ve IV. stupni závislosti x 5 měsíců x rozdíl 12 tis. Kč – 11 tis. Kč = 92 x 5 x 1 tis. Kč = 460 tis. Kč)

Graf. č. 4.4 Výše příspěvků na péči v letech 2007 - 2009

Zdroj: Interní materiály organizace, vlastní zpracování.

Stravu a ubytování si uživatelé hradí ze svých invalidních důchodů. Tedy dalším zdrojem příjmů organizace jsou *invalidní důchody*. Objem úhrad od uživatelů jsou obsahem tab. č. 4.9. Jak je zřejmé z této tabulky, výše úhrad za stravu a ubytování mají rostoucí

tendenci, protože rostou částky za ubytování a stravu. Nejvyšší úhrady organizace obdržela v roce 2009 a jejich výše činila 17 093 tis. Kč.

Tab. č. 4.9 Úhrady od uživatelů (v tis. Kč) v letech 2007 – 2009

Úhrady od uživatelů	Rok		
	2007	2008	2009
Strava	7 213	8 257	8 644
Ubytování	7 116	7 510	8 449
Celkem	14 329	15 767	17 093

Zdroj: Vlastní zpracování, dle interních materiálů organizace.

Dalším zdrojem příjmů organizace jsou *úhrady od zdravotních pojišťoven*. Marianum, p.o. obdržela v roce 2008 od Veřejné zdravotní pojišťovny 436 572 Kč a v roce 2009 došlo k navýšení o více než 100 % na 888 718 Kč.

Obdržené *dary a sponzorství*, které Marianum bezúplatně získává, mohou, ale nemusí, být použity pro konkrétní účel. Marianum, jako příspěvková organizace nemůže sama rozhodovat o převzetí sponzorských darů. O všech darech a finančních výpomocích rozhoduje zřizovatel, který rozhodne a vydá rozhodnutí o přijetí či nepřijetí daru. V roce 2007 byly poskytnuty dary v celkové výši 344 tis. Kč. Jak je patrné z tab. č. 4.10, do finančního rezervního fondu bylo převedeno 302 tis. Kč a věcný rezervní fond je tvořen 42 tis. Kč. Konkrétně byl poskytnut dar na vybavení počítačové učebny ve výši 50 tis. Kč a 80 tis. Kč na vybavení terapeutických dílen.

Tab. č. 4.10 Přijaté dary a sponzorství v roce 2007 (v tis. Kč)

Účel použití daru	Rezervní fond	
	Finanční	Věcný
Vybavení počítačové učebny	50	
Vybavení terapeutických dílen	80	
Ostatní finanční dary	172	
Věcné dary		42
Celkem	302	42

Zdroj: Závěrečná zpráva o činnosti a plnění úkolu příspěvkové organizace a odvěti sociálních věcí 2009, vlastní zpracování.

V roce 2008 byly finanční prostředky umístěny pouze do finančního rezervního fondu, jelikož věcný dar nebyl žádný obdržen. Jak je zřejmé za tab. č. 4.11 sponzorské dary ve výši 146 tis. Kč byly použity na pronájem bazénu (36 tis. Kč), na náklady na výstavku (10 tis. Kč)

a na kulturní a zájmovou činnost byly obdrženy nejvyšší finanční prostředky, které činily 100 tis. Kč.

Tab. č. 4.11 Přijaté dary a sponzorství roku 2008

Účel použití daru	Rezervní fond finanční
Na pronájem bazénu	36
Na náklady na výstavku	10
Na kulturní a zájmovou činnost	100
Celkem	146

Zdroj: Závěrečná zpráva o činnosti a plnění úkolu příspěvkové organizace a odvěti sociálních věcí 2008, vlastní zpracování.

Finanční dary, které byly převedeny do finančního rezervního fondu, byly v roce 2009 poskytnuty, jak je patrné z tab. č. 4.12, ve výši 34 tis. Kč na pronájem bazénu, ve výši 50 tis. Kč k nákupu materiálu na terapii, a 57 tis. Kč bylo použito na kulturní a terapeutickou činnost. Monitory k počítačům a magnetický rotoped byl pořízen z věcného rezervního fondu ve výši 26 tis. Kč.

Tab. č. 4.12 Přijaté dary a sponzorství roku 2009

Účel použití daru	Rezervní fond	
	Finanční	Věcný
Na pronájem bazénu	34	
Materiál na terapii	50	
Monitory k počítačům		16
Kulturní a terapeutická činnost	57	
Magnetický rotoped		10
Celkem	141	26

Zdroj: Závěrečná zpráva o činnosti a plnění úkolu příspěvkové organizace a odvěti sociálních věcí 2009, vlastní zpracování.

Přehled o výších přidělů a pohybech na jednotlivých peněžních účtech podává tab. č. 4.13.

Tab. č. 4.13 Příděly do jednotlivých peněžních fondů (v tis. Kč)

Rok	2007		2008		2009	
	Stav k 1.1.2007	Stav k 31.12.2007	Stav k 1.1.2008	Stav k 31.12.2008	Stav k 1.1.2009	Stav k 31.12.2009
Investiční fond	340	878	878	387	1 705	2 168
FKSP	418	407	407	333	325	249
Rezervní fond	578	736	736	3284	3 284	3 942
Fond odměn	0	14,5	14,5	301	301	319

Zdroj: Interní materiály organizace, vlastní zpracování.

4.5 Personalistika

Pracovníci jsou zařazováni do platových tříd podle nejnáročnějšího druhu vykonávané práce, která je se zaměstnancem sjednaná v pracovní smlouvě a v pracovní náplni z ní vyplývající. Odměny, jako nenárokovou složku mzdy, navrhuje nadřízený zaměstnanec a schvaluje ředitel⁴⁰. Poskytnuté mzdové prostředky za tříleté sledované období jsou přehledně rozpracovány v tab. č. 4.14.

Tab. č. 4.14 Objem prostředků na platy (v tis. Kč)

Rok	2007	2008	2009
Poskytované služby			
Služby sociální			
Pracovníci v sociálních službách	14 502,3	16 214,1	17 426,6
Sociální pracovníci	228,6	285,0	387,4
Služby pedagogické			
Vychovatelé	491,6	417,8	-
Speciální pedagogové	673,3	560,2	903,6
Služby zdravotnické			
Všeobecné sestry	2 655,8	2 881,6	2 629,6
Ostatní	5 799,1	5 908,6	7 071,5
Celkem	24 350,7	26 267,3	28 418,7

Zdroj: Roční výkaz o zaměstnancích, platech a odměnách za pracovní pohotovost v zařízeních sociálních služeb za rok, 2007, 2008, 2009, vlastní zpracování.

S rozvojem služeb, poskytovaných společnostmi, docházelo k nárůstu počtu zaměstnanců potřebných k zabezpečování těchto služeb. Bylo to doprovázeno nárůstem mzdových

⁴⁰ Ústav sociální péče pro mládež s mentálním postižením – Marianum, příspěvková organizace, Směrnice č. 2/2007: *Vnitřní platový předpis*.

a nákladů, což také dokazuje tab. č. 4.14. Dalším důvodem nárůstu provozních a mzdových nákladů je ten, že Marianum v rámci transformace musí zabezpečit na nových pracovištích personál, který se postará o bezproblémový chod. Počet zaměstnanců narůstal každoročně o dvě osoby a konečný počet zaměstnanců k 31. 12. 2009 je 142 zaměstnanců, přepočteno na úvazky, tj. 137 pracovního úvazku. Vývoj počtu zaměstnanců je patrný z tab. č. 4.15.

Tab. č. 4.15 Počty zaměstnanců Mariana, p. o. v letech 2007 - 2009

Počet zaměstnanců	Rok		
	2007	2008	2009
Průměrný počet zaměstnanců (podle úvazků)	134,3	138,5	137
Evidenční počet zaměstnanců (fyzické osoby)	139,0	140,0	142

Zdroj: Roční výkaz o zaměstnancích, platech a odměnách za pracovní pohotovost v zařízeních sociálních služeb za rok 2007, 2008, 2009, vlastní zpracování.

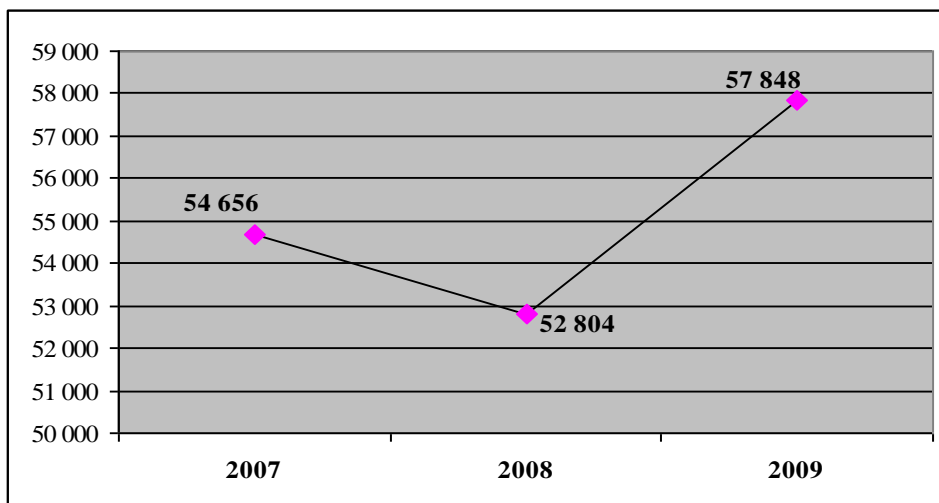
4.6 Shrnutí hospodaření Mariana, p. o.

Jak je patrné z grafu č. 4.5, *celkové výnosy* mají kolísající tendenci. Příčinou vyšších výnosů v roce 2007 než v roce 2008 je zřejmě to, že byl u velkého počtu uživatelů přehodnocen stupeň bezmocnosti na stupně závislosti podle nového zákona ze tří stupňů bezmocnosti, na čtyři stupně závislosti. Důvodem nárůstu výnosů od roku 2008 je také zvyšující se úhrady uživatelů za ubytování a stravu a také narůstá výše příspěvku na péči. Zvýšení úhrady příspěvku na péči ve IV. stupni závislosti v roce 2009 z 11 tis. na 12 tis. na osobu, se projevilo v růstu výnosů organizace.

Největší objem výnosů organizace tvoří dotace z MPSV a příspěvek na péči. Výše příspěvku na péči se neustále zvyšuje, ale i když jsou sociální služby podporovanou aktivitou státu, dotace se neustále snižují. Důvodem je snaha ministerstva o samofinancování sociálních služeb. MPSV tlačí na organizaci, aby zvýšila úhrady za ubytování a stravování, které si uživatelé hradí ze svých invalidních důchodů. Pro organizaci by to problém nebyl, ale nastává zde jiný problém, a konkrétně to, že většina uživatelů není schopna si z invalidního důchodu dané služby zaplatit nyní, při stávajících cenách. Organizace se potýká hlavně s tím problémem, že při stále rostoucích cenách a nárocích samotných uživatelů, musí být závislá na dotacích, které obdrží od svého zřizovatele či z MPSV. Přesto ale obdržená dotace v jednotlivých letech přesahuje 1/3 celkových výnosů organizace (průměrně přibližně činí 41 % celkových výnosů). V roce 2007 činila 50 % příjmů, v roce 2008 činila 38% z celkových příjmů a v roce 2009 výše dotace byla 34 %. Z vlastních zdrojů by nebyla schopna pokrýt náklady na provoz a na službu uživatelům. Marianum, p.o. má také

své příležitostné dárcy a sponzory, od kterých dostává účelové či neúčelové dary. Minimální část příjmů tvoří také výstavky a sbírky, jejichž výnosy se použijí na nákup materiálu pro další tvorbu, např. modelovací hlína do hrnčířského kruhu, nákup košíkářského proutí k pletení košíků a další.

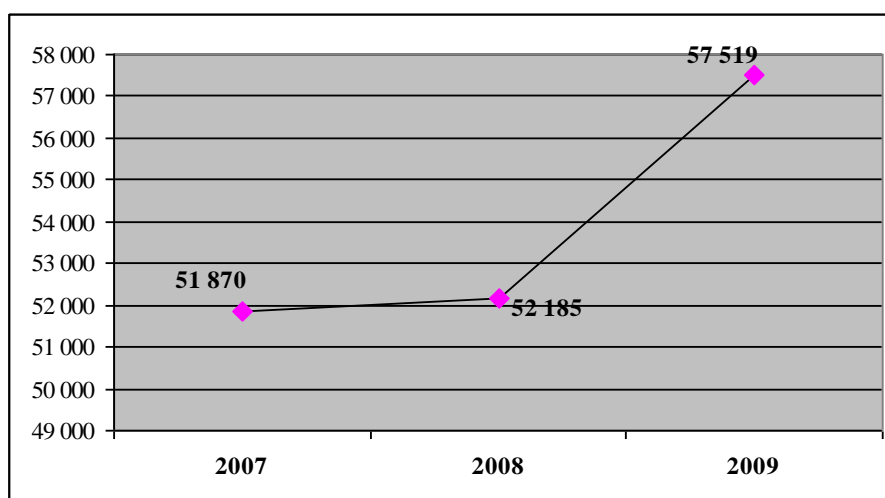
Graf č. 4.5 Celkové výnosy (v tis. Kč) v letech 2007 - 2009

Zdroj: vlastní zpracování.

Celkové náklady, jak je patrné z grafu č. 4.6, se neustále zvyšují. Největší objem a nárůst nákladů (tj. 5 334 tis. Kč = nárůst o 9%) je zřejmý mezi léty 2008 a 2009. Marianum vynakládá stále vyšší objem finančních prostředků z důvodu stále vyššího počtu registrovaných služeb. Od roku 2008 přibýly ke třem registrovaným službám u MPSV další dvě nové služby, které samozřejmě sebou nesou zvýšené náklady. Musí být zabezpečen provoz, služba a pohodlí uživatelů. Příčinou rostoucích nákladů je také skutečnost, že se Marianum, p.o., jako jedna z více organizací poskytující sociální služby, zapojila do transformace pobytových sociálních služeb. V nově vzniklých pracovištích je nutno zajistit personál pro bezproblémový chod.

Graf č. 4.6 Celkové náklady (v tis. Kč) v letech 2007 – 2009

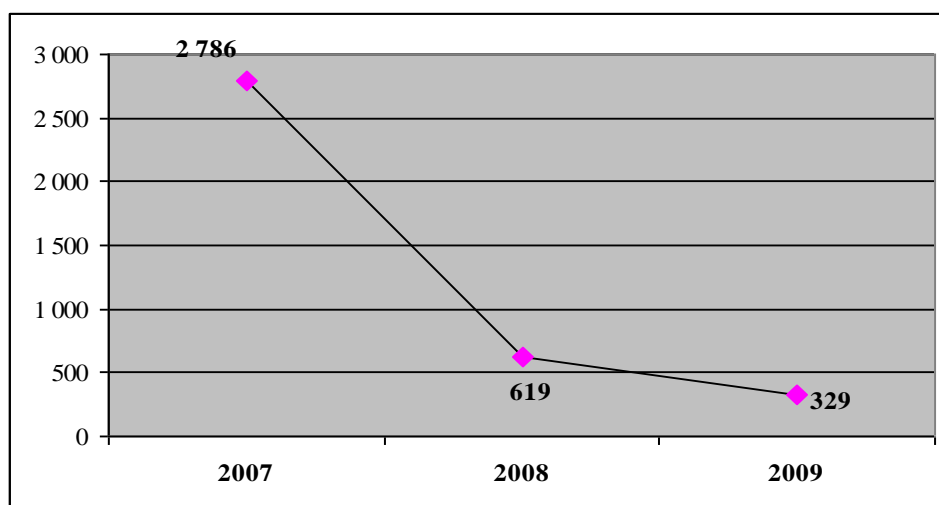

Zdroj: Vlastní zpracování.

Realizace transformace je stanovena v rozmezí let 2007 – 2013. V dalších letech je dost pravděpodobné, že náklady stále porostou, protože cíl transformace je rozdělení na menší celky. Tudíž bude více pracovišť a budou růst také provozní náklady a požadavky na personál.

Jak pojednává graf č. 4.7, Marianum, p.o. sice hospodaří se stále kladným výsledkem hospodaření, který se ale neustále rok od roku snižuje. Hlavní příčinou je stále klesající výše dotací, které organizace získává. Organizace poskytuje už pět sociálních služeb, ale jen na dvě z nich dostává dotace. V roce 2008 získala dotaci na centrum denních služeb a na domov, v roce 2009 z pěti služeb opět jen na dvě stejné služby.

Graf č. 4.7 Výsledky hospodaření (v tis. Kč) v letech 2007 – 2009

Zdroj: Vlastní zpracování.

5 Závěr

Sociální služby a jejich poskytování jsou nezbytnou nutností pro společnost. Neustále se zvyšuje zájem o tyto služby a také jejich potřebnost. Zastřešující politikou, která se zabývá sociální problematikou, je sociální politika. Součástí sociální politiky je sociální zabezpečení, které kromě sociálního pojištění a státní sociální podpory, zahrnuje i sociální pomoc, jejíž součástí jsou právě sociální služby.

V úvodu byl stanoven cíl provést analýzu hospodaření a zhodnotit systém financování sociálních služeb na vybrané organizaci poskytující sociální služby. Pro tento účel si autorka vybrala příspěvkovou organizaci Marianum, p.o. se sídlem v Opavě na Rooseveltově ulici, č.p. 47. Tento cíl byl rozpracován ve třech kapitolách.

Stanovená hypotéza, ze které bakalářská práce vycházela, že financování příspěvkové organizace Marianum, p.o. je z více než 30 % závislé na dotacích z Ministerstva práce a sociálních věcí, se potvrdila. V roce 2007 činily dotace dokonce 50 % celkových příjmů organizace, roky 2008 a 2009 už takové vysoké dotace nevykazovaly, ale přesto v roce 2008 činily 38 % a v roce 2009 byly ve výši 32 % celkových příjmů. Průměrně tedy je příjem z dotací Ministerstva práce a sociálních věcí dokonce 40 %.

Práce je zaměřena na rozpracování problematiky sociálních služeb a následně na zpracování analýzy a zhodnocení hospodaření příspěvkové organizace Marianum, p.o. za tříleté časové období. Zpracováním analýzy hospodaření příspěvkové organizace se zabývala kapitola třetí. Od roku 2007 vstoupil v platnost nový zákon 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, podle kterých organizace upravila své poskytované služby. Počáteční dvě poskytované služby se postupem času rozrostly na čtyři registrované služby na pěti pracovištích. Uživatelé těchto služeb si ze svého invalidního důchodu platí ubytování a stravu, služba je jim hrazena z příspěvku na péči, který je také novinkou zákona o sociálních službách. V průběhu roku 2009, konkrétně v osmém měsíci, došlo ke zvýšení příspěvku na péči ve IV. stupni závislosti z 11 tis. na 12. tis. Kč, a díky tomu se zvýšily příjmy, v porovnání se stejným obdobím minulého roku, kdy byl příspěvek ještě 11 tis. Kč, o 460 tis. Kč.

Kapitola čtvrtá se věnovala zhodnocení hospodaření příspěvkové organizace Marianum, p.o. za tříleté časové období, jak již bylo zmíněno výše. Rok 2007 vykazoval ze tří sledovaných let nejvyšší hospodářský výsledek (2 786 tis. Kč). Důvodem bylo to, že v průběhu roku docházelo k přehodnocování ze tří stupňů bezmocnosti, na čtyři stupně závislosti podle

nového zákona, a organizace dostávala příspěvky na péči nepravidelně v nepředvídatelné výši. Tyto prostředky tudíž nebylo možno účelně využít do konce roku, a proto byly součástí tak vysokého hospodářského výsledku. Výše příspěvku na péči v tomto roce činila přes 11,3 mil. Kč, tj. 11% celkových výnosů organizace. V roce 2008 byl výsledek hospodaření také kladný (619 tis. Kč). Příjmy z příspěvku na péči se oproti předešlému roku zvýšily o 20 %. Příjmy z příspěvku na péči činily v tomto roce 29 % celkových výnosů organizace. Rok 2009 vykazoval opět kladný výsledek hospodaření (329 tis. Kč), ale opět nižší než v předešlém roce. Podíl přijímaných příspěvků na péči na celkových výnosech organizace se neustále rok od roku zvyšuje. V tomto roce činil příspěvek na péči celých 34 % celkových výnosů organizace.

Výsledkem rozboru hospodaření je, že organizace má klesající hospodářský výsledek. Důvodem je neustálé klesání výše poskytovaných dotací na jednotlivé služby. V roce 2007 činily poskytnuté dotace přes 27 mil. Kč, v roce 2008 byly ve výši kolem 18 mil. Kč, a v roce 2009 už jen kolem 18 mil. Kč. Na některé služby dotace poskytnuty vůbec nebyly. Dalším důvodem klesajícího hospodářského výsledku je růst nákladů, zapříčiněných tím, že organizace prochází transformací pobytových sociálních služeb, jejímž základním cílem je rozdělení obyvatel hlavní budovy do menších, samostatnějších celků. Uživatelé tak budou mít větší možnost se osamostatnit a žít život bližící se zdravým lidem. Takový život spočívá ve schopnosti postarat se o vlastní osobu, obstarat si základní hygienické a ostatní potřeby, které jsou nezbytné pro každodenní bezproblémový život.

Z práce vychází, že sociální služby prozatím nemohou být samofinancovatelné. Mají velkou míru závislosti na dotacích z Ministerstva práce a sociálních věcí a příspěvcích na péči. Ministerstvo práce a sociálních věcí tlačí na organizace poskytující sociální služby, aby zvýšily úhrady uživatelů za jednotlivé služby. V praxi je to neproveditelné, jelikož mnozí uživatelé nepobírají ani tak velký důchod, aby si uhradily ubytování a stravu při současných sazbách. Přitom jim musí zůstat z důchodu 15 % (platí u domova pro osoby se zdravotním postižením) a 12 % u uživatelů ostatních poskytovaných služeb Mariana, p.o.

Téma bylo pro autorku velmi zajímavým, ale nebylo zcela vyčerpáno a autorka se hodlá tématem zabývat i do budoucna v zamýšlené diplomové práci.

Seznam literatury

Publikace

- ARNOLDOVÁ, A. *Vybrané kapitoly ze sociálního zabezpečení - I. část.* 3.vyd. Praha: Karolinum, 2007. 612 s. ISBN 978-80-246-1393-2.
- GREGOROVÁ, Z., GALVAS, M. *Sociální zabezpečení.* 2. vyd. Brno: Doplněk 2005. 280 s. ISBN 80-7239-176-3.
- JANÝŠKA, A. *Podmínky úspěšné transformace pobytového zařízení sociálních služeb Marianum*, Fórum sociální politiky - odborný recenzovaný časopis, roč. 3 - 2009, č. 5, s. 28, ISSN 1802-5854.
- KOZLOVÁ, L. *Sociální služby.* 1. vyd. Praha: Triton 2005. 79 s. ISBN 80-7254-662-7.
- KREBS, V. *Sociální politika.* 3. vyd. Praha: ASPI 2005. 504 s. ISBN 80-7357-050-5.
- MATOUŠEK, O. a kol. *Sociální služby. Legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení.* 1. vyd. Praha: Portál, 2007. 183 s. ISBN 978-7367-310-9.
- KROHE, P. a kol. *Analýza potřeb poskytovatelů a uživatelů sociálních služeb ve Statutárním městě Opava*, SMO, Opava, 2006 in Komunitní plán Rozvoje sociálních služeb Statutárního města Opavy na období 2008 – 2010, Opava, 2008.
- *Metodika MPSV ČR pro poskytování dotací ze státního rozpočtu poskytovatelům sociálních služeb na rok 2009.* Praha: MPSV, 2008. 12 s.
- *Standardy kvality sociálních služeb.* 1. vyd. Praha: FOKUS 2002, 24 s. ISBN 80-86552-23-3.
- PRŮŠA, L. *Ekonomie sociálních služeb.* 2. vyd., Praha: ASPI, a.s., 2007. 180 s. ISBN 978-80-7357-255-6.
- PRŮŠA, L.: *Obce, města a výdaje na sociální a zdravotní služby* in KREBS, V. *Sociální politika*, 3. vyd. Praha: ASPI 2005. 504 s. ISBN 80-7357-050-5.
- REKTOŘÍK, J. a kol. *Organizace neziskového sektoru. Základy ekonomiky, teorie a řízení.* 1. vyd. Praha: Ekopress, 2001. 177 s. ISBN 80-86119-41-6.

Legislativní předpisy

- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších právních předpisů.

Internetové zdroje

- Jihomoravský kraj - *Čerpání fondu odměn příspěvkové organizace*, 2010. Dostupné z: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?PubID=8176&TypeID=2>, [cit. 24. 3. 2010].
- Jihomoravský kraj - *Doplňková činnost příspěvkové organizace*, 2010. Dostupné z: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?PubID=8257&TypeID=2>, [cit. 24. 3. 2010].
- *Etický kodex sociálních pracovníků České republiky*, 2010. Dostupné z: <http://socialnirevue.cz/item/eticky-kodex-socialnich-pracovniku-ceske-republiky>, [cit. 29. 01. 2010].
- Jihomoravský kraj - *Finanční vztah mezi zřizovatelem a příspěvkovou organizací*, 2010. Dostupné z: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?PubID=8140&TypeID=2>, [cit. 24. 3. 2010].
- Jihomoravský kraj - *Investiční fond příspěvkové organizace*, 2010. Dostupné z: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?PubID=46983&TypeID=2>, [cit. 24. 3. 2010].
- *Oficiální stránky příspěvkové organizace Marianum, p.o.*, 2010. Dostupné z: <http://www.marianum-opava.cz/default.aspx>, [cit. 28. 01. 2010].
- *Registr poskytovatelů sociálních služeb*, 2010. Dostupné z: http://iregistr.mpsv.cz/socreg/vitejte.fw.do;jsessionid=59921F492B659914D29D1628ECB43546.node1?SUBSESSION_ID=1266917421530_1, [cit. 23. 02. 2010].
- *Deklarace práv*, 2010. Dostupné z: <http://www.helpnet.cz/dokumenty/deklarace-prav/291-3>. [cit. 29. 01. 2010].

Ostatní zdroje

- *Komunitní plán Rozvoje sociálních služeb Statutárního města Opavy na období 2008 – 2010*, Opava, 2008.
- Marianum, p.o. - *Roční výkaz o zaměstnancích, platech a odměnách za pracovní pohotovost v zařízeních sociálních služeb za rok 2007*.
- Marianum, p.o. - *Roční výkaz o zaměstnancích, platech a odměnách za pracovní pohotovost v zařízeních sociálních služeb za rok 2008*.
- Marianum, p.o. - *Roční výkaz o zaměstnancích, platech a odměnách za pracovní pohotovost v zařízeních sociálních služeb za rok 2009*.
- Ústav sociální péče pro mládež s mentálním postižením – Marianum, příspěvková organizace: *Dodatek č. 4 ke Směrnici č. 13/2004 – Podmínky pro používání FKSP*.
- Ústav sociální péče pro mládež s mentálním postižením – Marianum, příspěvková organizace, *Směrnice č. 2/2007: Vnitřní platový předpis*.
- Marianum, p.o. - *Závěrečná zpráva o činnosti a plnění úkolu příspěvkové organizace kraje a odvětví sociálních věcí 2007*.
- Marianum, p.o. - *Závěrečná zpráva o činnosti a plnění úkolu příspěvkové organizace kraje a odvětví sociálních věcí 2008*.
- Marianum, p.o. - *Závěrečná zpráva o činnosti a plnění úkolu příspěvkové organizace kraje a odvětví sociálních věcí 2009*.
- Marianum, p.o. - *Vnitřní řád pro organizaci ústavu 3/2008*.

Seznam zkratk

FO – fyzická osoba

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

NNO – Nestátní neziskové organizace

OPS – Obecně prospěšná společnost

OS ÚSC – Organizační složka územního samosprávného celku

OSN – Organizace spojených národů

OSS – Organizační složka státu

p.o. – příspěvková organizace

PO – právnická osoba

SR – státní rozpočet

VH – výsledek hospodaření

Seznam obrázků

Obr. č. 2.1 Schéma sociálního zabezpečení

Obr. č. 2.2 Sociální služby

Obr. č. 2.3 Spolupráce při řešení problémů v zájmu občana

Obr. č. 2.4 Neziskový sektor

Obr. č. 3.1 Organizační schéma Mariana, p.o.

Seznam grafů

Graf č. 4.1 Výnosy za rok 2007

Graf č. 4.2 Výnosy za rok 2008

Graf č. 4.3 Výnosy za rok 2009

Graf č. 4.4 Výše příspěvků na péči v letech 2007 - 2009

Graf č. 4.5 Celkové výnosy (v tis. Kč) v letech 2007 - 2009

Graf č. 4.6 Celkové náklady (v tis. Kč) v letech 2007 – 2009

Graf č. 4.7 Výsledky hospodaření (v tis. Kč) v letech 2007 – 2009

Seznam tabulek

- Tab. č. 2.1 Výše příspěvku na péči
- Tab. č. 3.1 Počet uživatelů domova pro osoby se zdravotním postižením k 31. 12. 2009
- Tab. č. 3.2 Ceny stravy
- Tab. č. 3.3 Ceny za ubytování
- Tab. č. 3.4 Počet uživatelů Chráněného bydlení-Deštná k 31. 12. 2009
- Tab. č. 3.5 Ceny stravy
- Tab. č. 3.6 Počet uživatelů Chráněného bydlení-Dostojevského k 31. 12. 2009
- Tab. č. 3.7 Ceny stravy
- Tab. č. 3.8 Ceny stravy
- Tab. č. 3.9 Ceny za ubytování
- Tab. č. 3.10 Počet uživatelů Centra denních služeb k 31. 12. 2009
- Tab. č. 4.1 Výsledek hospodaření za jednotlivé služby k 31. 12. 2007
- Tab. č. 4.2 Výnosy (v tis. Kč) k 31. 12. 2007
- Tab. č. 4.3 Výsledek hospodaření za jednotlivé služby k 31. 12. 2008
- Tab. č. 4.4 Výnosy (v tis. Kč) k 31. 12. 2008
- Tab. č. 4.5 Výsledek hospodaření za jednotlivé služby k 31. 12. 2009
- Tab. č. 4.6 Výnosy (v tis. Kč) za rok 2009
- Tab. č. 4.7 Přijaté dotace na podporu sociálních služeb jednotlivých druhů služeb v letech 2007 – 2009
- Tab. č. 4.8 Vývoj počtu uživatelů v jednotlivých stupních závislosti v letech 2007 - 2009
- Tab. č. 4.9 Úhrady od uživatelů (v tis. Kč) v letech 2007 – 2009
- Tab. č. 4.10 Přijaté dary a sponzorství v roce 2007 (v tis. Kč)
- Tab. č. 4.11 Přijaté dary a sponzorství roku 2008
- Tab. č. 4.12 Přijaté dary a sponzorství roku 2009
- Tab. č. 4.13 Příděly do jednotlivých peněžních fondů (v tis. Kč)
- Tab. č. 4.14 Objem prostředků na platy (v tis. Kč)
- Tab. č. 4.15 Počty zaměstnanců Mariana, p.o. v letech 2007 - 2009

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Deklarace práv mentálně postižených

Prohlášení o využití výsledků (bakalářské) práce

Prohlašuji, že

- jsem byl(a) seznámen(a) s tím, že na mou diplomovou (bakalářskou) práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou (bakalářskou) práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová (bakalářská) práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové (bakalářské) práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové (bakalářské) práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou (bakalářskou) práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 7. 5. 2010

.....

Petra Martínková

Adresa trvalého pobytu:

Sádek 72,

747 75 Velké Heraltice

Deklarace práv mentálně postižených ⁴¹

Deklarace byla vyhlášena na Valném shromáždění OSN dne 20. prosince 1971. Valné shromáždění vyhláší tuto deklaraci o mentálně retardovaných a současně žádá národní a mezinárodní organizace, aby zabezpečily, že tato deklarace bude sloužit na ochranu těchto práv:

1. Mentálně postižený má mít v nejvyšší možné míře **stejná práva jako ostatní lidské bytosti**.
2. Mentálně postižený má **právo na zdravotní péči** a vhodnou fyzikální terapii, jakož i na takovou výchovu, readaptaci a vedení, které mu umožní rozvinout v maximální možné míře jeho možnosti a schopnosti.
3. Mentálně postižený má **právo na ekonomické zabezpečení a slušnou životní úroveň**. Má plné právo podle svých možností produktivně pracovat nebo se zabývat jinou užitečnou činností.
4. Pokud je to možné, má mentálně postižený **žít v kruhu své vlastní rodiny** nebo v rodině opatrovníka a účastnit se různých forem společenského života. Proto má být rodině, ve které žije, poskytována pomoc. Je-li jeho umístění do specializovaného zařízení potřebné, mají být prostředí a podmínky života v něm tak blízké normálním podmínkám života, jak je to jen možné.
5. Mentálně postižený má **právo na kvalifikovaného opatrovníka**, pokud to vyžaduje ochrana jeho dobra a zájmů.
6. Mentálně postižený má **právo na ochranu před jakýmkoli vykořisťováním, zneužíváním nebo ponižujícím zacházením**. Je-li předmětem soudního stíhání, má mít právo na zákonný proces s plným uznáním svého stupně odpovědnosti, který vyplývá z jeho mentálního stavu.
7. Jestliže někteří postižení nejsou schopni účinně využívat souhrnu svých práv v důsledku hloubky svého postižení a jestliže se ukáže potřeba omezit tato práva buď částečně, nebo úplně, pak musí postup používaný za účelem omezení nebo zrušení těchto práv chránit postiženého zákonně proti jakékoli formě zneužití. Tento postup by měl být založen na hodnocení kvalifikovaných znalců, kteří by posoudili sociální způsobilost postiženého. Omezení nebo zrušení práv má být podrobena periodickým revizím a **musí být odvolatelné u vyšších institucí**.

⁴¹ Deklarace práv [on-line]. 2010. [cit. 29. 01. 2010]. Dostupné z: <http://www.helpnet.cz/dokumenty/deklarace-prav/291-3>.